Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-hээ гарана | № 113 (13827) | 1972 оной майн 16, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...АШУУЛГЫН ...ЭН ЕХЭ

...табан жэлэй хоёрдо... ...ргаса абаха талаар ха... ...үсэбтэ даабаря бэе... ...эhэ hуури байгуулха ...алгатай сагнай ябажа ...рай тарилгын саг соо... ...hэ, тэрэнэй шанар... ...техническэ заабарие ...имталhанhаа ерэхэ на... ...ургасын хэмжээн дул... ...а. Тиимэhээ энэ шуха... ...е эмхи гуримтайгаар, ...а, эрхим шанартайгаар ...эргэтэ колхозой парт... ...итэй адли тэгшэ ан... ...ю табилсана.

... дээрэ хүдэлжэ байг... ...хэрэгтэ партийна нү... ...жэ зорилгоор комму... ...тарилгада олоор ха ...жэ горитой оролдог... ...а колхозоймнай наяад ...удай ·25-нь тракторно... ...ай бригадануудта хү... ...а. Тэдэнhээ 16 комму... ...сеялкэшэдээр, трак... ...ф ажаллана.

...гада дээрэ саг зуу... ...а бүлэг байгуулха ... Калиновкын нэгэдэхи ...лэгые таряа хаягша... ...е даагша В. Ф. Ива... ...рилнэ. Нүгөөдэнь та... ...адада эмхидхэгдэнхэй. ...ь А. Б. Эрдынеева.

...удай коллективэй дун... ...р эльгээгдэhэн комму... ...с тустаа ямар нэгэн ...баритай. Тарилгын хү... ...шанар шалгаха, ме... ...удай дунда ниитэ-по... ...удэлмэри ябуулха, со... ...ысөө эмхидхэхэ, тэрэ... ...гаха хэрэгэй түлөө ха... ...рэтэй. Тиигэхэ зуураа ...ямаршье хүдэлмэридэ ...унист-механизатор бү... ...бусад нүхэдтөө жэшээ ...химээр ажаллаха, жу-
рам шангатай байха гол уялгатай.

Мүрысөөн тухай хэдэн үгэ. Бригаданууд, агрегадууд болон механизаторнууд хоорондын мүрысөөнэй гурим тарилгын хүдэлмэриин эхилхын урда тээ зохёогдожо, поли дээрэ хүдэлхэ хүн бүхэндэ ойлгуулагдаhан, тунхаглагданхай байгаа. Социалис мүрысөөнэй дүн таба хоноод лэ. согсологдожо байха гуримтай. Түрүүшынь дүн майн арбанай урдуур гаргагдаа hэн. Тиихэдэ Калиновкын бригадын коллективэй хүдэлмэри магтаалда хүртөө. В. Ф. Ивановой даадаг тарилгашадай агрегат колхозой 16 агрегадууд соохоо эрхимлэhэн байха.

Манай колхозой тарилга нилээд ехэ юм. Ганса шэниисэ 5.300 гектар шахуу дайдада тариха байгаабди. Иимэ ехэ тарилга хэхэ байhан туладаа габшагайгаар ажаллажа, мүрысөөнэй манлайда ябаhан механизаторнуудай коллективые, колхозник бүхэнние алишье талаhаань урмашуулха гээшэ ехэл удхатай хэрэг гэжэ үнинэй ойлгогдонхой. Энэ ушарые гол шухалада тооложо, хүнэй сэдьхэлые баясуулан хангамаар урмашуулха зорилготойгоор мүрысөөнэй гурим зохёогдонхой гэжэ өөhэдөө тоолодогбди. Жэшээлэн хэлэхэдэ, тарилгын хүдэлмэриин дүнгөөр эрхимдэ тоологдоhон тракторно-таряан ажалай бригада хадаа колхозой правлениин ба парткомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдахатаяа хамта. коллективэй гэшүүн бүхэн Хушуун-Үзүүр — Улаан-Үдэ — Горячинск гэhэн маршрудаар амаралтын аяншалга хэхэ эрхэтэй болохо. Тиихэдэ хоёрдохи hуури эзэлэгшэ бригада дамжуулгын улаан вымпелдэ хүртэхэ зуураа, коллективэй гэшүүн бүхэн Хушуун-Үзүүр — Улаан-Үдэ — Сурхайта нуур гэhэн аяншалгада ябаха ёhотой юм.

Гадна газар элдүүрилгэ, тарилга дээрэ ажаллаhан агрегадай гэшүүд бүхэн, хэрбээ тарилгын бүхы үедэ халаан бүхэнэйнгөө даабарие 110—120 процент ходо дүүргэhэн байбал, салин хүлhэн дээрээ 10 процент нэмэлтэ түлбэри абаха болоно. Тиихэдэ 120-hоо 140 процент хүргэhэн хүнүүд — 20 процент, харин 140 процентhээ үлүүлэгшэд 40 процент нэмэлтэ түлбэридэ хүртэхэ ёhотой юм. Иимэ урмашуулга механизаторнуудай ажал хүдэлмэридэ урагшатай hайн үүргэ дүүргэхэ байhаниинь дамжагтүй.

Тиигээдшье правлениин ба парткомой хараалhан эмхидхэлэй хүдэлмэри, алибаа хэмжээ ябуулганууд өөрынгөө үрэ дүн харуулна. Эршэ түгэсөөр, харюусалга ехэтэйгээр, үнэхөөрөө, үндэр баян ургасын түлөө тэмсэжэ ябаhан механизаторнуднай эртынгээ тарилга түргэн саг соо дүүргээ гэжэ мэдээсэхэ бата эрхэтэй гээшэбди.

И. ИВАНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой парткомой секретарь.

...ртаабхашадай семинар

...адархи Улаан-Үдын, Кабанскын аймагуу... ...совхозуудай хартааб... ...адай семинар Кабан... ...о hая болобо. ...н аймагай соведэй ... хүдөө ажахын уп... ...начальник А. А. Дань... ...а тарилгын аймаг ...э байдал тухай дэл... ...сугларагшадта хөө-

Үтэгжүүлгэ, уhалалга болон оньhожоруулга шадабаритайгаар хэрэглэжэ, хартаабхын ургаса дээшэлүүлхэ тухай семинарта хабаадагшад хөөрэлдөө.

. Эндэ сугларагшад семинарай түгэсхэлдэ совхозой Степнодворецкэ отделенидэ хэрэглэгдэжэ эхилhэн хартаабха илгадаг оньhожоруулагдамал пункт hонирхон хараhан байна.

С. ТЮЛЮКИН.

Сагтань дүүргэхээр ШАРМАЙНА

Хабарнай хаhа сагтаа хаа хаанагүй айлшалжа, республикын колхоз, совхозуудай тариалан дээрэ халуун ажал түлэг дундаа ябажа байна.

hүүлэй үедэ Хориин аймагай ажахынуудай механизатор бүхэн эртын оробhото ургамалнуудые hайнаар тарижа дууhаха гэhэн зорилготой удэр hүнигүй ажаллана. Хабтайн нэмжыhэн алишье таряалан дээрэ анзаhа, сеялкэ шагтагалhан «булад хүлэгэй» ажаллажа байхыень обёорхот.

Үдын совхозой. IV отделениин механизаторнуудтай уулзагдажа, хабарай тарилгын ямар ябажа байhан тухайнь hонирхогдобо.

...Баруун бэеын таряалан. Полиин захада гуша хүрэжэ ябаhан, набтаршаг бэетэй хүн урдаhаа ерэжэ ябаhан 3 агрегат тээшэ шэртэн, бодолгото болон зогсоно. Энэ нүхэрнай отделениин агроном Валерий Михайлович Мантатов механизаторнуудтаяа уулзахаяа эндэ ерээд байна бшуу. Түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ тус отделени 1200 гектарта шэниисэ, обёос—500 гектарта, 200 гектарта хара оробhо тариха түсэбтэй юм.

— Механизаторнууднай 200 гектар газарта хара таряа Майн 1-нэй hайндэрэй урда тарижа дүүргэhэн юм. hаянай байдалаар манда 730 гектарта шэниисэ таригдаад байна. Тарилгада «Беларусь» түхэлэй хоёр, гэнжэтэ гурбан трактор ажаллана. Эртынгээ таряа ойрын дүрбэ-гурбан хоногой туршада тарижа дүүргэхэмнай. Эндэ хүдэлжэ байhан 3 агрегат энэ полиёо удэшэ болотор дүүргэмсээрээ, хажуудахидань орохо юм,—гэжэ нүхэр Мантатов манда хөөрэнэ.

Эндэ В. Колобов, М. Голованов, Р-Ц. Жигжитовэй агрегадууд тарилга хэнэ. Уданшьегүй нэгэ агрегат тооhорон, полиин захада хүрэжэ ерэбэ. hаадгүйгөөр ябуулхын тула тусхай түхеэрэлгэтэй автомашина хэдэхэн минутын туршада сеялкэнүүдые шаргал шэниисээр дүүргээдхинэ.

— Тарилга түлэг дундаа. Даажа абаhан техникээ hайнаар хүдэлгэхын тула ажахымнай механизаторнууд оролдоно. Хабарайнгаа тарилгые хаhа сагтань, hайн шанартайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа гарганабди,—гэжэ механизатор Ринчин-Цыдып Жигжитов тамхилхэ зуураа хөөрэнэ.

Сеялкэшэд Юрий Дашиев, Галина Конева, Екатерина Сулкина болон бусад үдэрэй туршада 40 гаран гектарта тарилга хэжэ, халаанайнгаа даабари 120 процент дүүргэнэ. Сеялкэнүүдыень ябажа шалгахада яhала hайн. Үрэhэ хүрэнгэнь бүхыдөө хорлогдонхой.

Хабарай тарилга дээрэ хүдэлжэ байhан механизаторнуудта поли дээрэнь халуун эдеэн асарагдана. Механизатор бүхэн социалис мүрысөөнэй дүримтэй танилсанхай.

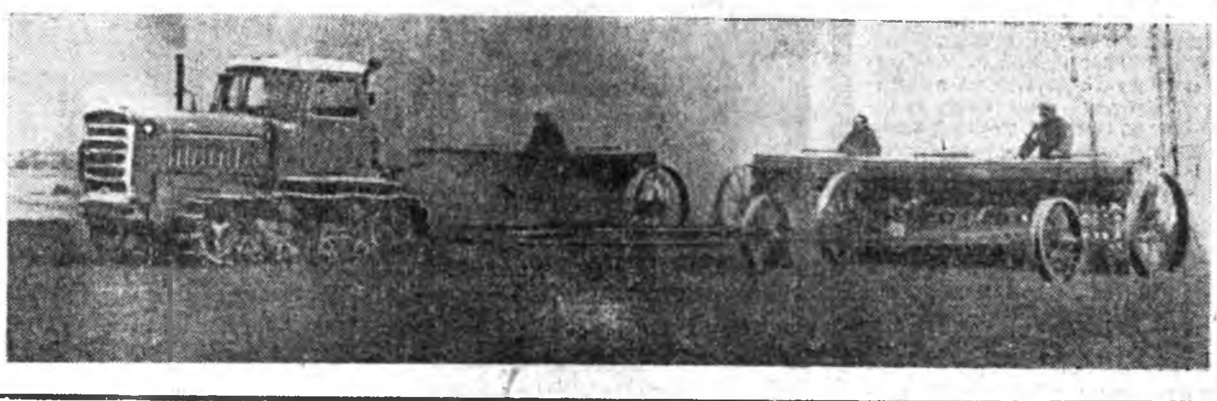
Хахалалгада 9 гэнжэтэ, «Беларусь» түхэлэй 1 трактор ажалладаг. Эндэ 1300 гектар газар хахалагдаад байна. Мүн «К-700» түхэлэй нэгэ тракторые Жамбал Цырендоржиев жолоодоно. Энэ нүхэрнай халаанайнгаа туршада 17—18 гектар газар элдүүрилжэ, даабарияа үлүүлэн дүүргэнэ. Механизаторнууд В. Илешаков, Н. Семенов болон бусад бүтээсэтэй ажалаараа нүхэд соогоо илгарна.

Олон национальна хүсэн түгэс СССР-эй ойн баярые ажалай амжалтануудаар угтахаар Баруун-Хасууртайн механизаторнууд шиидэнхэй.

Д. ХУБИТУЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. сеялкэшэд К. Тулосонов, А. Гомбоев забпарлалгын үедэ. 2. Р-Ц. Жигжитовэй агрегат ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АЙЛШАЛГА ДҮҮРЭБЭ

ДАМАСК. (ТАСС). Сириин Араб Республикын правительствын уряалаар СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко майн 10-hаа 14 болотор Сиридэ албанай хэрэгээр айлшалба.

Айлшалха үедөө А. А. Гречко САР-ай президент Хафез Асадтай, премьер-министр Абдель Рархам Хлейфаунтай, оборонын министр Мустафа Тластай болон САР-ай гүрэнэй, сэрэгэй бусад ажал ябуулагшадтай уулзажа, хөөрэлдэhэн байна.

СССР-эй ба САР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондохи холбоо барисаае саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ асуудалнууд хани барисаанай, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Эрид шанга буруушаалта

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет 98 миллион гэшүүдэйнгээ зүгhөө мэдүүлгэ тунхаглахадаа, ДРВ-гэй портнуудта минэ табиха, газар дайдые бомбодолгоёо үргэдхэхэ тушаа США-гай правительствын ээрхэг түримхэй, хархис шиидхэбэрине эрид буруушааба.

Сүлөөтэ социалис гүрэндэ— Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгануудаа дары болюулха, хуби заяагаа өөhэдөө тодорхойлходонь Вьетнамай ба Индохитадай бусад арадуудай эрхэнүүдые хүндэлхэ эрилтэ табинабди гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Вьетнамда США-гай зүгhөө хэгдэжэ байгаа түримхэй ябуулгануудтай дашарамдуулан, Совет правительствын хэhэн мэдүүлгые СССР-эй профессиональна союзууд гүйсэд дэмжэнэ. Интернациональна уялгадаа үнэн сэхэ профессиональна союзууд эрхэ сүлөөгэйнгөө ба бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө вьетнам арадай баатарлиг тэмсэлдэ саашадаашье туhаламжа үзүүлхэ юм.

(ТАСС).

БААТАРЛИГ ВЬЕТНАМТАЙ НЭГЭ hАНАЛТАЙ

Вьетнамай Демократическа Республикын сүлөөтэ, аюулгүй байдалда хамааралсажа байhан американ империалистнуудай шэнэ хархис ябуулгануудые Ази, Африкын оронуудтай hаналаа нэгэдэлгын совет комитет манай Эхэ ороной үргэн олониитын зүгhөө эрид шууд буруушаажа байhанаа мэдүүлбэ. Хоригдоогүй далай дээрэ суднаар ябалгада, ашаа шэрэлгэдэ хоро хүргэhэн США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үйлэ хэрэг ниитын ёhо гуримые эбдэhэн ябадал болоно гээд комитедэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ

Дайе үргэдхэн hүжэрөөхэ политикаяа США-гай зонхилхы тушаалтад дахинаа ябуулжа эхилхэдээ, дайе «вьетнамай түхэлтэй болгохо» хараа түсэбэйнь буруу hүрэhые, Вьетнамдахи дайе болюулхые оролдолго гарганабди гэжэ США-гай правительствын олон тоото найдуулгануудай хуурмаг байhые гэршэлнэ.

Вьетнамай патриодуудай үнэн зүб тэмсэлые совет олониитэ үргэнөөр дэмжэнэ.

Ази, Африкын оронуудтай hаналаа нэгэдэлгын совет комитет американ ээрхэг түримхэйшүүлэй гэмтэ ябуулгануудые буруушаан шүүмжэлхэдээ, ДРВ-гэй газар нютагуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгоёо дары болюулха эрилтэ табина гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Совет хүнүүд баатаршалгата вьетнам арадта аха дүүтэй туhаламжа, дэмжэлгэ хэхэ зуураа, Индохитадай патриодуудтай hаналаа нэгэдэлгын Бүхэдэлхэйн фронт бэхижүүлэн үргэдхэлгэдэ нүлөө үзүүлхэ байна.

ДЭЛХЭЙН ОЛОНИИТЭ БУРУУШААН ШҮҮМЖЭЛНЭ

ПРАГА. ДРВ-дэ эсэргүү США-гай ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулганууд уласхоорондын ёhо гурим бүдүүлигээр эбдэhэн ааша болоно гэжэ ЧССР-эй правительство эндэ тунхаглаhан мэдүүлгэ дотороо эрид шангаар буруушаан шүүмжэлнэ.

Вьетнамда, Индохитадай бусад оронуудта США-гай зүгhөө ябуулатдажа байгаа ээрхэг түримхэй хархис политикые ЧССР-эй правительство, чехословак арад хатуу шангаар шүүмжэлнэ гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Империалис ээрхэг түримхэй аюулда ороод байгаа арадуудай аюулгүй байдал хамгаалхын, эб найрамдал хангахын тула Советскэ Союзай асари ехэ хүсэлэл оролдолго гаргажа байhыень гэршэлhэн Совет правительствын мэдүүлгые ЧССР-эй правительство дэмжэнэ.

СОФИ. ДРВ-дэ эсэргүүгээр США-гай хэжэ байгаа гэмтэ ябуулганууд уласхоорондын эрхэнүүдые эбдэhэн хархис муухай, бүдүүлиг ааша болоно гэжэ Болгариин Арадай Республикын правительствын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Американ империализмын шэнэ харата ябуулгануудта дураа гутажа байhанаа НРБ-гэй правительство, болгар арад мэдүүлхэ зуураа, ДРВ-гэй газар нютагуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгые эрид шангаар шүүмжэлнэ, Индохитадай арадта эсэргүү ээрхэг түримхэй дайгаа болюулхыень эрилтэ табина.

ПХЕНЬЯН. Корейн Арадай Демократическа Республикын правительство мэдүүлгэ хэхэдээ, ДРВ-гэй портнуудта минэ табижа, Хойто Вьетнамай hуурин тосхонуудые, хото городуудые США-гай авиацийн, корабльнуудай бомбодожо, буудажа байhан ушарые буруушаан шүүмжэлбэ.

США-гай зүгhөө хэгдэhэн сэрэгэй шэнэ ябуулганууд ДРВ-гэй сүлөөтэ, аюулгүй байдалые эбдэжэ, Вьетнамай ба Индохитадтахи байдалые түгшүүрилтэй болгон, Азида, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалда аюул тохёолдуулна гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

БРАЗЗАВИЛЬ. Вьетнамда эсэргүүгээр США-гай зүгhөө хэгдэhэн империалис ээрхэг түримхэй ябуулгануудые Конгын Ажалай парти, Конгын Арадай Республикын правительство эрид шангаар шүүмжэлхэ зуураа, харата хэрэгүүдээ дары болюулха эрилтэ табина гэжэ НРК-гай Газаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

«ПРАГЫН ХАБАР» ГЭhЭН ФЕСТИВАЛЬ НЭЭГДЭБЭ

ПРАГА. (ТАСС). «Прагын хабар» гэжэ уласхоорондын хүгжэмэй 27-дохи фестиваль эндэ баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь Я. Фойтик, бусад тусхай тушаалтад тэрэнние нээлгын баяр ёhололдо хабаадалсаhан байна.

Фестивалиин «Хүгжэм—эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай аша туhада» гэhэн уряа мүнөө үедэ онсо удха шанартай боложо, социалис хани харилсаата оронуудай эб найрамдалта политикые бэелүүлнэ гэжэ Чешскэ Социалис Республикын культурын министр М. Бружек үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Дирижер З. Кошлерой хүтэлбэри доро Чешскэ филармониин алдар сууда гараhан оркестр Сметанын «Эхэ оромни» гэжэ зохёол гүйсэдхэжэ, фестиваль нээбэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал концертдэ хабаадалсаhан байна.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

САБШАЛАН hАЙЖАРУУЛХА ХҮДЭЛМЭРЕЭ ЭРШЭДХЭЕ!

...обкомой болон рес... ...Министрнүүдэй Соведэй ...байгша оной мартын ...25 хүрэтэр таряалан, ...айжаруулха габшагай ...сонсхогдоо hэн. Тэрэ ...ор таряалан, сабшалан ...э хүдэлмэри аймаг ... тодорхойлогдоhон. ...республика дотор 69 ...р сабшалан сэбэрлэг... ...мянган гектарынь үндэ... ...аруулагдаха, таряа... ...ан дээрэ 632 мянган ...шэбхэ гаргагдаха, 44,4 ... минеральна үтэг... ...аагдажа, 21990 гектар ...ээр, 155.100 гектар ... системэhээ, 1998С ...үр станцинуудаар ун... ...а гэжэ хараалагдаhан

...ээр hараhаа үлүү саг ...э үедэ республикын ...хозууд таряалан, саб ... үрэжэл дээшэлүүлхэ ...алагдаhан хоёр hарын ...үргэ дүүргэгдэжэ бай... ...ража үзээ. Республи... ... ажахынууд энэ ху... ...итэйгээр захалжа, хаз ...гомелиоративна отря ...луговодуудай звено... ...жа захалhан, тэдэндэ ...шнкэ, зээр зэмсэг үг... ...айнь түлөөhэн гурим... ...и, хоорондонь социа... ...өөн эмхидхэгдээ hэн. ...ай байдалаар колхоз, ... таряалан, сабшалан ...мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаа, 71.397 гектар газар минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр шанаржуулагдаа. Гадна 394 гектарай болдог дэгнүүл отологдожо, 2676 гектарай бургааhан сэбэрлэгдээ. 55 мянган гектар сабшалан сэбэрлэгдэhэн, зариманиинь борнойлогдоhон байна. Уhалууриин системэнүүдээр 9196 гектар таряалан, 44560 гектар сабшалан ундалуулагдаа. Хабарай hайрам 3200 гектар таряалан, 18 мянган гектар сабшалан дээрэ тогтоогдоо.

Габшагай хоёр hара Кабанскын аймагай ажахынуудта илангаяа эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Үнгэрhэн 40 хоногой туршада эндэ 15 мянга гаран тонно наг шэбхэ гаргагдаа, 9528 гектар таряалан, 2820 гектар сабшалан минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулагдаа. 1300 гаран гектар сабшалан борнойлогдоhон байна. Мүн сабшалан hайжаруулха бусад хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай.

Зэдын аймагай колхоз болон совхозуудта энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Майн 5-най байдалаар эндэхи сабшалан таряалан дээрэ 46 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаа. 3800 гектар газарта hайрам тогтоогдоhон, 270 гектар газар уhалууриин системэhээ ундалуулагдаа.

Гэбэшье республикын бүхы колхоз, совхозуудта таряалан сабшалан hайжаруулха, тэрэнние уhалха хүдэлмэри урагшатай hайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Зарим газарта хабарай энэ шухала хүдэлмэрние тоохогүй, габшагай хоёр hарын түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ харюусалга багатайгаар хандаха ябадалнууд али олон үзэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ ниитын адууhа малые үбhөөр, шэмэтэ тэжээлээр хангаха хэрэгтэ hаад ушаруулха байhаниинь элитэ.

Энэ талаар Ярүунын аймагай колхоз, совхозуудые шүүмжэлхээр. Эндэ үнгэрhэн 40 хоногой туршада оройдоо 32 мянга гаран тонно наг шэбхэ зөөгдөө (түсэбынь 56 мянган тонно). Минеральна үтэгжүүлгэ оройдоо 348 гектар сабшаланда тараагдаа. Энэ аймагай «Коммунизм» колхоз 8 мянган тонно шэбхэ зөөхэ түсэбтэй байбал, тэрэнээ оройдоо 2800 тоннодо хүргөө. Исэнгын совхоз арайхан гэжэ 1500 тонно шэбхэ гаргаа. Энэ аймагай ажахынуудай сабшалан hайжаруулха, тэрэнние борнойлхо, болдог дэгнүүл отолхо гэхэ мэтэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй байгаашье hаань, эдэ бүгэдэ гэдэргэ татагдана. Бүхы аймаг дотор энэ хүдэлмэри миил 800 гектарта хэгдэнхэй.

Сабшалан hайжаруулха габшагай хоёр hара Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Үнгэрhэн үедэ эдэнэр оройдоо 31 мянган тонно наг шэбхэ зөөгөө. Жэшээнь, эндэхи «Путь Ленина» колхоз 1000 тонно шэбхэ гаргаха түсэбтэй байбал, оройдоо 100 тонно зөөгөө. «Забайкалец» совхоз шэбхэ зөөхэ түсэбэйнгөө оройдоо гурбанай нэгэ хубине дүүргээд байна.

2 мянга гаран гектар таряалан уhалха хүсэтэй Түгнын уhалууриин системэ шэнээр бүтээгдэhэн аад, тэрэ мүнөө хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Эндэ газарынь уhа сасадаг машинануудаар ундалуулагдадаг. Уhа сасадаг ДДА—100М түхэлэй 14 агрегат хүдэлхэ байгаад, апрелиин hүүл багаар тиимэ 12 агрегат табигдаа. Тэдэ агрегадуудта хүдэлхэ машинистнүүд дуталдана. Тиимэhээ агрегадууд дүүрэн хүсөөрөө ашаглагданагүй. Шадабари багатай хүнүүдэй тэндэ ажаллажа байhанhаа боложо, тэдэ машинанууд эбдэрнэ, сагhаа урид гарhаа гаргагдана.

Габшагай хоёр hарын түсэб мүн Баргажанай, Хурамхаанай, Хориин аймагуудай ажахынуудта мууса дүүргэгдэнэ. Жэшээнь, Хориин аймагта 30 мянган тонно шэбхэ зөөгдэхэ байгаад, мүнөө дээрээ арайхан гэжэ 11900 тонно гаргагдаа. Эндэхи ажахынуудта бии байгаа 17 бүлүүр станцинуудай оройдоол 6-ниинь хүдэлгэгдэнэ. Дээдэ-Тайлсын болон «Георгиевский» совхозуудта уhа бүлэдэг станцинуудынь орой хүдэлгэгдэнэгүй. Мүн Бэшүүрэй аймагай ажахынуудта газар уhалха хүдэлмэридэ бүлүүр станцинууд бага хэрэглэгдэнэ. Тэрэшэлэн Хяагтын, Улаан-Үдын, Зэдын аймагуудай ажахынуудта эдэ станцинуудай олонхинь миин хэбтэhээр. Республика дотор бүхыдөө 200 бүлүүр станци хүдэлгэгдэнэгүй.

Теэд элдэб уhалууриин техникэ хэрэглэжэ, 20 мянган гектар сабшалан, таряалан ундалуулха хэрэгтэй байна. Энэмнай бага газар бэшэ, уhалууриин бүхы техникые хоёр халаанда хүдэлгөөл hаа, тэрэнние амжалтатайгаар бэелүүлжэ болохо байна.

Таряалан, сабшалан уhалууриин системэнүүдhээ ундалуулха хүдэлмэри мүн лэ бирагүйгөөр ябуулагдана. Баргажанай аймагай ажахынуудта 5800 гектар таряалан уhалагдаха байгаад, оройдоо 1872 гектарынь ундалуулагдаа. Мүн эндэ 3580 гектар сабшалангай миил 161 гектарынь уhалагдаад байна. Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудта 1400 гектар уhалагдаха таряалангай, оройдоо 50 гектарынь шиигтүүлэгдээ. Мүн иимэрхүү байдал Бэшүүрэй аймагай ажахынуудта үзэгдэнэ.

Олохон ажахынуудта газар хүсэд hайнаар уhалагдажа шадагданагүй. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Рассвет» колхозуудта таряалан миил уhа зүндэнь табижа уhалагдана. Теэд эдэ ажахынуудта бураздаа гаргаха түхеэрэлгэнүүд хүсэд хүрэхөөр бии юм.

Зарим аймагуудай ажахынуудта газар уhалагшадта дан үлүү ехэ даабари үгтэнэ. Энэ ушарта газар хүсэд hайнаар шиигтүүлхэ аргагүй болоно.

Эдэ бүгэдэhөө харахада, республикын колхоз болон совхозуудта таряалан, сабшалан уhалха хүдэлмэри хангалтагүй байhаар. Энэнь ургаса дээшэлүүлгэдэ hаалта хэхэ байна. Зорилго юуб гэхэдэ, газар уhалха хүдэлмэридэ шадаал hаа олон хүнүүдые табижа, тэдэндэ туhалхаар воскреснигүүдые эмхидхэхэ, хүнүүдые олоор нэмэжэ гаргаха шухала болоно.

Габшагай хоёр hарын дүүрэтэр үсөөн удэр үлэнхэй. Тиимэhээ эдэ үдэрнүүдтэ хоёр hарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэрние hайн шанартайгаар хэжэ дүүргэхын тула лугомелиоративна отрядуудые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ эрилтэ табигдана.

В. ОСОДОЕВ,
республикын Хүдөө ажахын министерствын ахалагша агроном.
И. САХАРОВСКАЯ,
республикын Мелиорацини ба уhанай ажахын министерствын агроном.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

ТҮРҮҮЛЭГШЭ

hаяхана манай «Буряад үнэн» газетэдэ «Хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндэ» гэhэн Мухар-Шэбэрэй аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Цырен Очирович Цыбиковэй статья толилогдоо. Энэ статья соо табигдаhан асуудалаар өөhэдынгөө hанамжа бодомжонуудые хэлэхыень газетын бүхы уншагшадта хандаа. Тиимэhээ энээндэ хабаадалсажа, нэгэ хэды үгэ хэлэхэ hанаан байна.

Нүхэр Цыбиков Ц. О. статья соогоо аймагайнгаа ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд тухай бэшэнэ. Энэ тон зүб гээшэ. Юуб гэхэдэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэ аргагүй хүндэ, орёо, харюусалгатай тушаалтай хүн гээшэ. Тэрэнэй шадамар бэрхэ, шударгы hайн ажалhаа ажахы бүхэнэй амжалта туйлалтанууд ехэнхидээ дулдыдадаг.

Хүдэлбэрилэгшэдэй хүндэтэ нэрэ тухай хөөрэлдөөнэй боложо байхада, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Зэдын аймагай «Мир» колхозой түрүүлэгшэ Дондок Юможапович Цыбикжапов тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Тэрэнэй хэжэ байгаа ажал хүдэлмэри, дүй дүршэл олонхи хүнүүдтэ hонирхолтой байха гэжэ бодоноб.

Дондок Юможаповичтай би табан жэлэй урда тээ уулзаа hэм. Тиихэдэ КПСС-эй Зэдын райкомдо хүдэлхэеэ hаяхан ерээд байгааб. Нэгэтэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь намайе дуудаад нигэжэ хэлэбэ:

— «Мир» колхозой парткомой секретарь ажалhаам болюулыт гэhэн гуйлта үгөөд байна. Колхозой коммунистнуудай суглаанда тэрэнэй орондо шамайе зууршалха гэжэ КПСС-эй райком hанана. Юун гэжэ болоноош?

Ямаршье харюу үгэхээ бахардашоод hуухадамни, тэрэмни:

— Тэндэ hаяхан шэнэ түрүүлэгшэ hунгагданхай. Залуу, ургажа ябаhан хүтэлбэрилэгшэ. Һайн хүбүүн байха. Тааража хүдэлхэ байхат, — гэбэ.

Залуу, ургажа ябаhан хүтэлбэрилэгшэ. Эдэ хэды шэнээн гүнзэгы удхатай үгэнүүд гээшэб. Манай парти залуушуулые хүтэлбэрилхы ажалда зоригтойгоор дэбжүүлдэг. Хаража ябахада, харюусалгатай ажалда дэбжүүлэгдэhэн залуу хүн нэгэ хэды жэл болоод нэрэтэй солотой, арад зондоо хүндэтэй, туhатай хүтэлбэрилэгшэ болодог. Али нэгэн гээ hаа, харгы замаа алдажа, ажал хүдэлмэриhөөнь сүлөөлхэшье ушар үзэгдэдэг.

Хүтэлбэрилэгшөөр хүн түрэдэггүй. Тэрэнэй хүндэтэ нэрэ хүнгэнөөр олдодоггүй. Энээнии хэдэн жэлэй туршада Дондок Юможаповичтай хамта хүдэлхэдөө hайн ойлгооб.

Дондок Юможаповичта хүндэхэн ажахы дайралдаа бэлэй. Тэрэнэй хүдэлжэ эхилхэдэ, сабшалан, таряалангай ургаса, ниитын малай ашаг шэмэ hайрхамаар бэшэ байгаа. Колхоз хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха, мүнгэн зөөри олохо түсэб зорилгонуудаа жэлhээ жэл бүри дүүргэдэггүй hэн. Адуу малай байха байра, хүн зоной hууха гэрнүүд, соёл культурын байшангууд үсөөнөөр баригдадаг бэлэй.

Эдэ бүгэдэ бэрхэшээлнүүдhээ залуу түрүүлэгшэ бахардаагүй. Харин эдэниие дары усадхахын, хамтынгаа ажахы түргэнөөр хүгжөөхын түлөө хамсыгаа шаман ороо бэлэй. Тэрэнэй зарим нэгыень тооложо үгөө hаа иимэ.

Ниитын малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула hүүлэй хэдэн жэлэй туршада республикын «Живконторохоо», Онохойн совхозhоо, Зэдын вольфраммолибденэй комбинадай ажахыhаа, Красноярска хизаарhаа, Борьёогой совхозhоо болон бусад ажахыhаа хэдэн зуугаад hайн үүлтэрэй гунжадые, хэдэ хэдэн отара хонидые абаа. Колхозой фермэ, отарануудаар гараhан hайн түлгэнүүдые шэлэн абаха, бэшэ тээhээ томо томо буха, хуса, азарганuудые асарха ажал хэгдээ. Адуу малай байха шэнэ байранууд олоор баригдаа, хүдөө ажахын хүндэ хүшэр хүдэлмэри ехээр оньhожоруулагдаа.

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэб жэл бүри нэмэдэгынь хүн бүхэндэ мэдээжэ. Тэрэниие ганса эбэртэ малай болон хониной мяхаар дүүргэхэ гээшэ бэрхэтэйшэг. Тиимэhээ Дондок Юможапович ажахыдаа гахай олоор барижа, гахайн мяха ехээр абаха талаар ехэхэн оролдолго гаргаа. Мүнөө «Мир» колхоз аймаг соогоо гахайн эгээн томо фермэтэй, ямаршье ажахынхиhаа hайн үүлтэрэй гахайнуудтай, гахайн мяха баранhаа ехээр гүрэндөө тушаана.

Гахайн мяхан гарза ехэтэйшэг болоно гэжэ колхозой түрүүлэгшэ тооложо үзөөд, гахайн фермэтэй зэргэлүүлэн шубуунай фермэ байгуулха үүсхэл гаргаба. Тиимэ зорилгоор энэ колхоз урзанда Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудhаа хоёр мянга гаран галуу асаржа үсхэбэ. Үнгэрөөшэ жэл тус ажахы аймаг соогоо анха түрүүлэн гүрэндөө хэдэн зуугаад центнер шубуунай мяха худалдаа бэлэй.

Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абаха хэрэгтэ газар таряалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ аргагүй ехэ удха шанартай гэжэ Дондок Юможапович зүбөөр ойлгонхой, энэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргадаг. Тиимэhээ табан жэлэй урда тээ колхоз гектар бүриhөөнь 8—10 центнер ороохо таряа абажа байбал, үнгэрөөшэ жэл 16,3 центнер болгоhон.

Ниитынгээ малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ нүхэр Цыбикжапов тон ехэ анхарал табидаг. Шэнэ газар эдлэхэ, сабшалан, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхэ талаар эндэ ехэхэн юумэн хэгдээ. 1969 ондо колхозой түрүүлэгшын дурадхалаар лугомелиоративна отряд байгуулагдаа юм. Тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр колхозой эрхим механизатор Чагдар Юможапович Банзаракцаев табигдаа hэн. Богонихон болзорто энэ отряд ехэ ажал хээ. Намаг, Левкэ гэжэ урдань малайшье бэлшэдэггүй газарые хатаажа үтэгжүүлээд, мүнөө хэдэн мянган центнер hайн шанартай үбhэ абадаг болоо. Нёдондо Гэдээн гэжэ нютагые хорёолоод, уhалдаг станци барижа уhалаа hэн. Тиигээд тэндэхи 200 гаран гектар сабшалангай га бүриhөөнь 27,9 центнер hайн шанартай үбhэ абаа. Бүхы дээрэнь үнгэрөөшэ жэл энэ отряд 13380 центнер үбhэ гэхэ гү, али сабшалангай гектар бүриhөө 25,8 центнер үбhэ абаа.

Мүнөө колхозой түрүүлэгшэ ажахыдаа hайжаруулагдаhан бэлшээри бии болгохын түлөө ехэхэн оролдолго гаргажа байна. Энээнии хоёр зуу гаран hайн үүлтэрэй үнеэдэй байха Хара-Бусуун гэжэ газарта түхеэрнэ. Эндэ гүйсэд оньhожоруулагдаhан шэнэ байра баригданхай. Фермые тойроод 200 гектар талмай хорёолдогдожо байна. Һайжаруулагдаhан бэлшээри дээрэ элдэб янзын ургамалнуудай тарилга хэгдэхэ. hаалиин үнеэд зоотехническэ заабариин ёhоор бэлшээгдэхэ.

Колхозой хүтэлбэрилэгшын үүсхэл оролдолгоор ажахыда хэгдэжэ байгаа шухала хэмжээнүүдые бултыень тоолохын аргагүй. Энэ хэрэг ажалшадай хүсэ шадалаар бүтээгдэнэ гэжэ Дондок Юможапович hайнаар ойлгоно. Тиимэhээ арад зонойнгоо hуудал байдал бүри hайжаруулхын, тэдэнэй эрилтэ гуйлтануудые гүйсэд хангахын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг хүн.

— Ажалша хүн амгалан тайбан, баян дэлгэр, сүлөөтэй сагтаа hайнаар сэнгэхэ, амарха ёhотой, — гэжэ Дондок Юможапович хэлэдэг.

Эдэ үгэнүүдые ажахын хүтэлбэрилэгшэ миил хэлээд мартадаг бэшэ, харин тэдэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэдэг. Һүүлэй гурба-дүрбэн жэлэй туршада колхозой түб болон бэшэ тосхонуудаар 408 хүнэй багтаха залтай соёлой болон дунда, 8 жэлэй эхин hургуулинуудай, мүн hургуули шадарай интернадай, үхибүүдэй эмхи зургаануудай шэнэ байшангууд баригданхай. Олонхи колхозниГууд шэнэ гэртэй болонхой, айл, фермэ, отара, гүүртэ бүхэн электрын галтай. Нүхэр Цыбикжаповай оролдолгоор гансашье колхозой бэшэ, аймагай олонхи ажахынуудай ажалшад телевизор хараха аргатай болоо.

Иимэ ехэ ажал хүдэлмэри ябуулжа байгаа колхозой түрүүлэгшэ зондоо хүндэтэй, гүрэн түрэдөө нэрэтэй солотой болоо. Дондок Юможаповичай манай гүрэнэй дээдын зургаанай гэшүүн болоhон ушар тэрэнэй ябуулжа байгаа ажал хүдэлмэриин сэгнэлтэ болоно.

Энэ залуу хүтэлбэрилэгшын ажал хүдэлмэриин туйлалта хүнгэнөөр, миил өөрөө дээрэhээ буужа ерээ бэшэ. Зарим залуу хүтэлбэрилэгшэд, эрдэм бэлигтэй, hайн бэлэдхэлтэй, ажал хүдэлмэреэ мэдэхэшье hаа, харгы замаа алдажа, даажа ябаhан тушаалhаа гаргуулдаг гэжэ дээрэ хэлээ hэм. Энэ юун дээрэhээ болоноб? Нэн түрүүн, ажахы хүтэлбэрилхэ партийна ёhо гурим сахинагүй гэжэ hананаб. Нэгэ хэды саг соо хүдэлөөд, ажахынгаа урагшатай болоходо, тэрэмнай өөрынгөө арга шадалые үлүүсэ тооложо эхилдэг. Би гансаараа үлүү ехээр мэдэнэб, миниил хэлэhэн зүб, ганса минии заабари дүүргэгдэхэ ёhотой гэhэн бодол толгой соонь бүхөөр орошодог. Шухала асуудалнуудые нүхэдөөрөө зүбшэхэгүй, зоноо хараахa, зандаха, доромжолхо хүрэтэрөө аашалха, бүхы ажалаа гансал захиргаанай аргаар ябуулхые оролдодог зан үзүүлдэг. Тииhээ тэрэмнай гансаардажа, ажалынь доройтоhоор, бүхы юумэниинь урагшагүйдэжэ эхилхэ.

Нүхэр Цыбикжапов тиимэ хүн бэшэ. Хаанашье ябахадаа, юушье хэхэдээ, манай агуу ехэ Ленинэй партиин гэшүүн байhанаа мартадаггүй. Партийна ёhо гурим наринаар сахин, бүхы ажал хүдэлмэреэ ябуулдаг. Ямаршье шухала асуудал шиидхэхэ болоо hаа, хэдышье сэнтэй, hонин бодолой ерээ hаа, партийна комитедтэй, коммунистнуудаараа, хамта хүдэлдэг нүхэдтэеэ хэлсэдэг, зүбшэдэг гуримтай.

— Зай, комиссар, минишни тархида нэгэ hонин бодол ороод байна. Хэлсэжэ үзэхэмнай гү? — гээд намдаа ходо орожо ерэхыень мүнөө hанажа ябагшаб.

Һанаhан бодоhон юумыень хоюулан хэлсээд, партийна комитедэйнгээ, колхозойнгоо правлениин гэшүүдые суглуулжа зүбшөөлгөөд, шиидхэбэри абадаг hэмди. Томо, шухала асуудалай байгаа hаа, партийна гү, али колхозниГуудай хамтын суглаа татагша бэлэйбди.

Ямар нэгэ асуудалаар зүбшэн хэлсэжэ шиидхэбэри абхуулаа hаа, тэрэнээ бэелүүлхын тула Дондок Юможапович юунэйшье боложо байхада сухаридаггүй. Нэгэ хэды жэшээнүүдые харуулhууб.

Дүрбэн жэл боложо байна ха. Тиихэдэ Зэдын аймагай ажахынуудай мал ажалай гол hалбари хонин болохо гээд, бэшэ түрэлэй малнуудые үсөөн болгохо гү, али заримыень үгы хэхэ гэhэн hанамжа түрэжэ эхилээ hэн. Эгээл тэрэ үедэ аймагай олонхи ажахынууд гахайнгаа фермэнүүдые үгы хэhэн юм. Дондок Юможаповичай хүтэлбэрилдэг колхоздо тиимэ юумэн болоогүй. Колхозой түрүүлэгшэ ажахыдаа гахайн тоо толгой бүри олон болгохо гэhэн шиидхэбэри зүбшэжэ гаргаад, тэрэнээ хэрэг дээрэнь сухарилтагүйгөөр бэелүүлээ бэлэй. Тэрэнэй нүхэдөөрөө зүбшэhэн hанал бодолые хэншье хаанашье хубилгажа шадаагүй!

Үшөө нэгэ жэшээ. Нёдондо зун үни удаан бороо адхаржа, гол горход үерлэжэ, ниитын мал бэрхэтэй байдалда ороо hэн. Илангаяа Зэдын голоор байhан hаалиин фермэ, хэдэ хэдэн отаранууд хүндэ байдалда ороо. Уhанай бүри ехээр нэмэхэ болоходо, партком тэдэниие ондоо тээ буулгаха гэhэн шиидхэбэри нүхэр Цыбикжаповай дурадхалаар абаа юм. Колхозой түрүүлэгшын малшадта ерэхэдэ, тэндэ байhан хүгшэд, үбгэд, hаалишад, хонишод нигэжэ хэлээ:

— Дондок Юможапович, яажа байна гээшэбта? Бидэнэр, манай аба, эжы, таабай, төөдэйнэр бүхы наhан соогоо эндэhээ хүдэлөөгүй hууhан юм лэ. Уhанда нэгэшье орожо үзөөгүй. Үлүү ажал гаргажа яахамнайб, — гэлсэбэ.

— Таанадые ойлгожол байнаб. Аргагүй гарахал болообди, тиимэ шиидхэбэри гаранхай, — гээд сухарилтагүйгөөр фермэ, отарануудаа шэнэ газарта буулгаа бэлэй.

Тэрэ hүниндөө Зэдэ голой уhан айхабтар ехээр мухарин ерэжэ, тэдэ фермэ, отарануудай байра үгы болоторинь абаа бэлэй. Хэрбээ Дондок Юможаповичай хүнүүдэй үгэдэ орожо, абаhан шиидхэбэреэ болюулаа hаань, ажахы, олон зондо ямар ехэ гай гарза болохо байгаа гээшэб!

Ажал хүдэлмэреэ Дондок Юможапович ганса захиргаанай хүсөөр бүтээдэг бэшэ. Ажахынгаа байдал, тэрэнэй урда байhан уялганууд тухай хүн зоноороо ходо хөөрэлдэжэ, hалбариингаа бүхы хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэй зүбшэжэ байдаг. КолхозниГуудайнгаа алдуу хээ hаань заhажа, хүндэ байдалда ороо hаань туhалжа, баярай байгаа hаань хубаалдажа ябадаг юм.

Табан жэлэй туршада хамта хүдэлхэдөө, Дондок Юможаповичай партийна, комсомолой, профсоюзай суглаануудhаа хожомдоhон, гээгдэhэн ушар hананагүйб. Хамтын гү, отделенинүүдтэ болоhон суглаануудта ходо өөрөө байжа хүтэлдэг, элидхэл хэдэг, зондо шэнэ hонин, шухала юумэ хэлэжэ, ойлгуулжа үгэдэг. Фермэ, гүүртэ, отара, бригадануудаар ябахадаа, миил байра байдалыень хараад гарашадаггүй, колхозойнгоо гэшүүдээр хөөрэлдөө үнгэргэхэ, тэдэндэ лекци уншаха, элидхэл хэхэ. Нүхэр Цыбикжапов хүтэлбэрилэгшэ байхаhаа гадна, ёhотойл хүмүүжүүлэгшэ юм.

Мүнөө тус ажахын гэшүүд хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө шармайн оролдожо байна. Колхоздо малай үбэлжэлгэ эмхитэй hайнаар үнгэрөө, хабарай тарилгын хүдэлмэри эхилэнхэй. Энэ жэл түл абалга урда урданайхиhаа hайнаар үнгэржэ байна. Зуун эхэ хониноо 92 хурьган абтаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

Энэ колхозой гэшүүд бүхы совет арадтаяа адли СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар угтахаяа бэлдэжэ байна. Эндэхи ажалшад баян жаргал байдалтай болоо, ажахы, соёл культурань урагшаа дабшанхай. Манай Коммунис партиин, Совет засагай, агууехэ ород болон бэшэ арадай аша туhаар эдэ бүгэдэ олгогдоо гэжэ эдэнэр hайнаар мэдэнэ. Өөhэдынгөө зүгhөө эдэнэр ниитынгээ хэрэгтэ хубита нэмэриеэ оруулха хүсэлэнтэй хүдэлжэ байна.

Ц. СУБАНОВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбоонoй гэшүүн.

ТАЙЛБАРИЛАН ОЙГУУЛНА

ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан лекцинүүдые КПСС-эй обкомой пропагандистска бүлэгэй гэшүүд республикын аймагуудта уншаад бусажа ерэбэ. Партийна, совет, профсоюзай хүдэлбэрилэгшэд, министрнүүд, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, Улаан-Үдын дээдэ hургуулинуудай эрдэмтэд тэрэ бүлэгэй бүридэлдэ ороhон байна.

Тэдэнэр республикын колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, предприятинууд ба эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда лекцинүүдые уншаа. Багшанарай институдай профессор Е. Е. Тармаханов Түнхэнэй аймагай ажалшадта ССР Союзай түүхэтэ удха шанар тухай лекци оло дахин уншаба. Тиихэдэ тус институдай доцент Ш. Б. Чимитдоржиев Хяагтын аймагай Алтайн совхозой хүдэлмэришэдтэ энэ түүхэтэ үйлэ хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгөө. Хүдөө ажахын институдай ахамад багша А. Г. Намсараев Захааминай аймагай Далахайн, Санагын совхозуудай ажалшадтай уулзажа, СССР... лагдаhаар 50 жэл соо ... туйлаhан гайхамшагта илал... хай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ ... рэшэлэн хүдөө ажахын инсти... ша, экономикын эрдэмэй канд... Ким Мухар-Шэбэрэй аймагай ... низм», «Заганский» колхозу... лекци уншаба. СССР-эй АН ... Буряадай филиалай научна ... лэгшэ А. Н. Кузнецов Улаа... магай ажахынуудта ошожо, ... урда олон лекци уншаа. ... риин технологическа инсти... В. Д. Базаров Баргажанай ... гаhашад ба модошодто ССР ... дуудай туйлаhан ехэ амжал... хай мүн лэ хөөрөө. Гэхэтэй ... публикын аймаг бүхэндэ ... булгэмэй гэшүүд ССР Союза... лагдаhаар 50 жэлэй ойдо ... hан лекцинүүдые мүн лэ унши... жэлhөөр.

А. ТЫХ...
КПСС-эй обкомой лект... бүлэгые хүтэлб...

ВИКТОР АНТОН... —ДҮРБЭДЭХИ РАЗ... РИЛГАШАН. ЭНЭ В... РИЛГАДА АЖАЛ... ҺООР 25 ЖЭЛ БОЛ... НИС АЖАЛАЙ УДА... АЛЕКСЕЕВИЧ ПО... ХҮТЭЛБЭРИЛДЭГ А... СООНОЙ БРИГАДА... ШАНААР АЖАЛЛА... САДТА ЖЭШЭЭ ХАР... МОЁО 130 ПРОЦЕН... ГЭНЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... РАТАЙ БАЙРЫН ... НА ГЭР БАРИЛГАДА ... КИН АЖАЛЛАЖА Б...

Ц. ЦЫРЕНЖАПО...

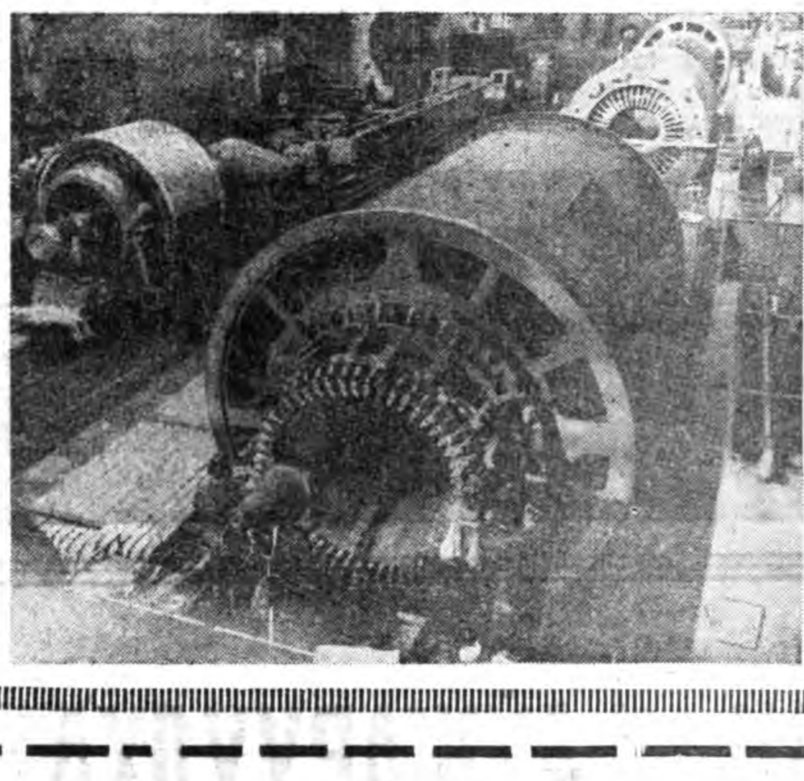
СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

ЛЕНИНГРАД. «Электросила» нэгэдэлэй коллектив СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлэй эршэтэ вахтада жагсанхай.

Мүнөө «Электросилын» цехүүдтэ металлургическа ба горно промышленностьда хэрэгтэй хүсэтэ двигательнүүд хабсаргагдана. Мүн баhа Ленинградска атомна электростанциин, Костромской, Тбилисскэ, Ириклинскэ болон ороной бусад ГРЭС-үүдтэ хэрэглэгдэхэ хүсэтэ генераторнууд мүн лэ эндэ бэлдэгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргалгын стенд.

ТАСС-ай фотохронико.

Совет орон доторнай

КЛУБШЬЕ, КОНТОРОШЬЕ

Эстониин Вильяндинска районой «Тарвасту» гэжэ колхоздо конторо-клуб баригдажа дүүрэбэ. Энэ байшангые албанай таhагууд, клуб эзэлнэ. Клубынь харалгын ба спортын залнуудтай, библиотекэтэй. Хоёр-гурбан гэрнүүдые бариhанhаа энэнь аша үрөөр ехэ байна.

Шэнэ табан жэлэй туршада иимэрхүү конторо-клубууд Эстониин олонхи колхозууд, совхозуудта баригдахаар түсэблэгдэнэ.

ТАСС-ай корр.

Таллин.

ПОЛИДО, ТАРЯАШАДТА

Хмельницкэ областиин хүдөө нютагуудаар 80 гаран автофургон аяншална. Холын тосхон, бригадын стануудаар ябажа, электробритвэ, пылесос, холодильнигуудые суглуулан заhабарилаад, тэдэнээ гэдэргэнь асаржа үгэдэг. Костюм, платинуудые оёхо захилнуудыешье абана. Мебель бүтээгшэд, үhэ заhагшад, гутал заhагшад таряашадта ходо тоогой аяншална.

Область доторхи албан ажаhуудалай хүгжэнги hалбари болохонь. Эндэ 1400 предприяти бии. Тэдэнэй хахадhаа олониинь хүдөө нютагуудта оршодог.

ТАСС-ай корр.

Выборг.
Ленинградска область.

ОЙ ТАЙГА, НАМАГ СООГУУР

Лучегорск-Пожарское гэжэ электро-дамжуулгын ехэ хүсэтэ лини Примориин ой тайга, намаг соогуур татагдана. Уссурин урэжэлтэ талын колхоз, совхозуудые энэ лини үнэгүй зайн галаар хангаха юм. Хизаарай эгээ холын Ножарска районой тосхонуудые гүрэнэй электросистемэдэ оруулха хүдэлмэри нигэжэ эхилбэ.

Примориин ажахынууд үнгэрhэн табан жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ зайн гол энэ табан жэлэй туршада хэрэглэхэ аргатай болобо.

ТАСС-ай корр.

Владивосток.

СЭНХИР ТҮЛИШЭ — ТОСХОНОЙХИДТО

Азербайджанай үшөө нэгэ тосхон—Кюрдамирта ажаhуугшад эдеэ хоол шанахадаа, түлеэ хэрэглэхээ болихонь. Эндэхи бүхы квартиранууд, байрануудта газай плиткэнүүд табигдаба.

Азербайджанай колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд болон хүдөөгэй интеллигенциин 70 мянган гэр байра юрын ба шэнгэрүүлэгдэhэн газаар хангагданхай. Энэ жэлдэ тосх... мянган байра газаар ... Больница, hургуули, ... саад, малай фермэнүүд... рэглэдэг болохонь.

ТАСС-а...

Баку.

ТОСХОНДО ГЭРН... ХАБСАРГАГДА...

Туркмениин Гяурска ... «Путь ленинизма» сов... бэй буусада юрэ бусы... хэгдэжэ эхилбэ. Хоёр ... гэрнүүд модо, шулууг... ригдана. Автокран хэр... бан хабсаргагшын хүдэ... хань харагдана. Хэдэ... үнгэрхэдэ, түмэр-бетон... саргагдаhан гэр бодош... гэрнүүд хоёр, гурбан, д... бан таhалгатай кварт... байха юм. Эндэхин гор... адли газтай, уhатай бай... рань ууралаар дулаа... Гэр бүхэнэй оршондо ... дарай газар бии байх... дүүрэтэр тус совхоз... үргэн панелеэр баригда... панель Безменскэ бари... териалнуудай, констр... комбинадта бэлдэгдэ... кумсовхозстрой» трест... мэришэдөөр хабсаргагд...

ТАСС-а...

Ашхабад.

АЖАЛАЙ АЛДАР ...

КЫЗЫЛ. (ТАСС). Ту... ажахы — «Революци... гэжэ колхозой түбэй ... тракторист Владимир ... хүндэлэлдэ зорюулагда... лай алдар солын түг ... Механизатор арбан хоно... ша соо мянган гектар ... ороохото ургамалнууды... Халаан дотор нормын ... гектарай орондо 100 ге... рилга хэдэг байба.

Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» гэжэ колхоздо Дэмбэ Николаевич Цыбиков бага наhанhаа хойшо жолоошоноор ажаллажа ябана. Мүнөө хабарай тарилгын халуун хаhын хүрэжэ ерэхэдэ, Цыбиков тарилга дээрэ ажаллагшадые тоhоdолго-түрхилгын материалаар таhалгаряагүйгөөр хангана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Н. Цыбиков.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ БҮЛЭ

ЗУРАГЛАЛ

Нарай үхибүү тэбэриhэн залуушаг эхэнэр бидэниие хэрэлсы дээрэ угтаба.

— Тиимэ, Анна Дмитриевна Смородникова гээшэб, гэртэ орогты, — гээд, тэрэ үүдэеэ нээжэ, хүндын ёhоор уриба.

Журналистын юрын зам бидэниие энэ эхэнэртэ асараа. Сельсоведэй түрүүлэгшэ Г. П. Выборова эдэбхитэй депутадуудай, совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо энэ эхэнэрэй нэрые дурдаха зуураа, үниинэй трактористка юм гэжэ онсолон хэлэбэ. Тиимэhээ бидэ тэрээнтэй хөөрэлдэхые ехэтэ хүсэбэбди. Юуб гэхэдэ, республика соомнай эхэнэр механизаторнууд үсөөн гээшэ aаб даа. Тэрэ hуудал байдал, яажа трактористка болоhон тухайгаа хөөрэбэ.

— Дайнай үе бэлэй. Бүхы орон дотор адли Шэтын областиин Урлук тосхондошье механизаторнууд дуталдадаг hэн. Тиихэдэл Аня Смородникова МТС-тэ механизаторай курсада ерэhэн юм. Удааншье hураха арга байгаагүй, ехэнхидээ практика гарагша бэлэй.

— ХТЗ трактор жолоодоходоо ехэл ядарагша бэлэйбди, — гэжэ Анна Дмитриевна хөөрэнэ, — шадалнай бага, харин ажал ехэ. Заримдаа халаанайнгаа hүүлээр арай шамай гэртээ ерэхэш. Хүгшэд, үхибүүдhээ ондоо улад тосхондо хэн байха hэм. Хамаг ажалаа залуушуул лэ хэдэг hэн. Тиигэбэшье, хэды эсээшье hаа, багахан клубтаа сугларжа, дуу, хатар наадаха саг олоод лэ байгша hэмди.

Долоон жэл удаагуур ХТЗ трактор жолоодооб. Харин 1950 ондо дахин hуража, ЧТЗ трактор даажа абаhан хүм. Ажаллахада хүнгэн болоо. Тиигэжэл трактористка болоhон байгааб. Эрэшүүл дайн сэрэгhээ бусажа, техникэеэ эзэлжэ, эхэнэрнүүдтэ хүнгэн боложо үгөө. Би бригадираар хүдэлөөб.

Мүнөө үеын техникэ hайжараа. Урдынхи шэнги тооhо шоройдо даруулхагүйш. Тракторнуудые жолоодоходошье бэлэхэн болоо, гидравлика гээшэ табигдаа ха юм. Гахайн фермэ дээрэ элдэб ажалда үгтэhэн «ДТ-20» түхэлэй минии жолоододог трактор эхэнэрнүүдэй хүдэлхэ техникэ мүн. Хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилхэдэ би МТЗ-50 трактораар механизаторнуудта горючи зөөдэгби. Шухала сагта газар хахалалгадашье гарадагби, — гээд Анна Дмитриевна энеэбхилнэ.

Тэрэнэй нүхэр баhал механизатор юм. Нүхэртөө ороходоо Анна Дмитриевна ехэ стажтай. Мотористооршье хүдэлөө. Мүнөө совхозой мянган гахайнуудые тэжээлээр хангана. Шэбхыень зөөнэ. Энэ бүлын хоёрдохи хүбүүн шоферой курсада hурана. Тиигэжэ механизаторнуудай бүлэ гэлсүүлдэг юм.

Трактор жолоодолго гансашье эрэшүүлэй хүдэлмэри бэшэ гэжэ А. Д. Смородникова зүб тоолоно. Мүнөөнэй техникые эхэнэрнүүдшье жолоодохо хаба шадалтай байhыень энэ эхэнэр бэеэрээ гэршэлнэ. «Эхэнэрнүүд—тракторта!» гэhэн мэдээжэ уряае hэргээн бэелүүлхэ саг ерээ гэжэ тэрэ hанамжална.

Анна Дмитриевнагай хэлээшээр, тэрэнэй ажалай намтар нимэл даа. Борьёогой совхоздо тэрэ трактористаар ... лэй туршада хүдэлнэ. ... тэй адли оролдосотой... лана. Тиимэhээл энэ ... эхэнэрые нютагай Со... путадаар дэбжүүлhэн ... Үбгэ hамган хоёрой ... найнь абаhан Хүндэ... мотанууд, шагналай ... нууд, медальнууд бо... халанда хүртэhэн ү... нүүд тэдэнэй ажал... байhыень гэршэлэн х...

А. Д. Смородников... хүдэлмэридэ эдэбхит... баадалсадаг. Тэрэ сов... бадахи фермын профс... хиин гэшүүн юм. ... зерскын сельсоведэй ... наймаанай талаар са... жын комиссиин гэшүү... байhандаа жинрэй аж... эхэнэр Борьёогой та... гелина гэжэ нэршээ ю...

Б. БАД...

Борьёогой совхоз.

ЗАГАҺА ҮСХЭБЭРИЛГЭ—ГҮРЭН ТҮРЫН ХЭРЭГ

Буряад оронойнмнай баялиг ...дашагүй ехэ гэжэ хэлсэ... Теэд дууhаха, барагда... юумэн гэжэ байдагтүй. ...баялигуудые: ой модон... ан гүрөөлшье, шубуу шон..., ашагта малтамалшье — зүбөөр харууhалаа, үд... болоболнай, хэлсэшэ... ехэ хохидол болохо.

...Буряад оронойнмнай ...нуурнууд болон далай, гол ...мүрэнүүдэй загаhанай баялиг ...зэргэ харууhалагдана, үд... гээшэб гэжэ доро хөө... хүсэлэнтэйбди.

...загаhанай ажахы республика ...гай, арадай ажахын бусад ...уудта адли, тусхай ...ёhо гуримай үндэhөөр ...дэг. «Байгал шадарай ...байгалиин баялигуудые хам... ба зүбөөр ашаглаха та... нэмэлтэ хэмжээ ябуулга... тухай» 1971 оной июниин ... тогтоол соогоо КПСС-эй ... СССР-эй Министрнүүдэй ... загаhа үсхэбэрилхэ, ...алха хэрэгые саашадань ...харуулха тухай эли тодоор ...эн байха юм. Энэ тогтоо... ...ндэhөөр республика дотор... ...гдэжэ байhан ажал хүдэл... ...бултанда мэдээжэ ааб даа. ...шье зарим эмхи зургаануу...

дай харюусалгагүй хүдэлмэриhөө, хара хубиингаа хэрэг үлүү ехээр бододог ба баяжаха, үбэршэлхэ дуратайшуулай үшөөл дайралдадаг дээрэhээ Буряадаймнай нуурнууд болон далайн, гол мүрэнүүдэй загаhанай баялиг эли бодоор нэмээд орхиногүй. Юундэб гэхэдэ, эдеэ хоолдо ородог, арадай ажахыда хэрэглэдэг загаhанай баялиг хүсэд hайнаар хамгаалагдадаг болоодүй байhаар шуу. Жэшээнь, Байгал шадарай Загаhанай баялиг хамгаалха ба үсхэбэрилхэ управленидэ гүрэнэй Главрыбводой системээр гүрэнэй инспекторнүүд, ихтиологууд болон бусад мэргэжэлтэдэй 75 hуури нэмэгдэжэ үттөө юм. Тиибэшье энэ хэрэгтэ республикын бүхы олониитые үргэнөөр хабаадуулаагүйдэ үрэ гарахагүй байна. Загаhа үсхэбэрилхэ, харууhалха, бариха ажал хэрэгүүдтэ дүрим хазагайруулга, болзор эбдэлгэ ехэ олоор дайралдана. Тэрэнэй хажуутаар «зэрлиг» загаhашад ехэ хохидол ушаруулна. Энэ хэлэгшээ баталхын тула нэгэ хэды жэшээнүүдые дурдая.

Кабанскын загаhанай заводой Галуута-Нуурай участогай загаhашад хорюултай үедэ, байгша оной январиин 14-hөө 29 болотор Сурхайта нуурhаа аяар 19 центнер 58 килограмм загаhа бариhан байна. Байкалрыбводой управлениин тусхай тогтоолой ёhoop тэрэ загаhаниинь абтажа, гэмтэ нюурнууд хэhээгдэhэн юм. Шалгалта үшөө юу харуулааб гэхэдэ, Кабанскын загаhанай заводой зүгhөө загаhа үсхэбэрилхэ, хамгаалха талаар hүүлэй үедэ ямаршье ажал хэгдээгүй байшоо. Харин түсэбөө дүүргэхын түлөө гам хайрагүйгөөр загаhа хорюултайшье үедэнь барижа үргэлжэлдэг байгаа. Буряадай загаhанай трестын хүтэлбэрилэгшэд Кабанскын заводой дутагдалнуудые шүүмжэлхын, заhахын тула хэмжээ абхуулхын орондо тэдэниие дали дороо абажа, хамгаалха hэдэлгэ гаргахаhаа гадна, абтаhан загаhыень бусааха эрилтэ табиhан байна. Буряадай загаhанай трестын ахалагша инженер нүхэр Батулькин, загаhа барилгын таhагые даагша нүхэр Артюнина гэгшэдтэ түсэб лэ дүүргэгдээ hаа хамаагүй. Харин загаhан үсхэбэрилэгдэнэ гү, али үгы гү, тэдэниие хамгаалха талаар ажал хэгдэнэ гү, али үгы гү— хамаатай бэшэ байдаг.

Ойлгууламжын хүдэлмэриин ябуулагдажал байн гэhээнь Ивалгын ОПХ-гай мелиораторнууд нүхэр Богданов түрүүтэй Ивалга горхониие загаhадай түрьhэеэ орхихо гэжэ үгсэхэ үедэнь хаажархиhан байна. Тиигэжэ хэлэшэ, сэгнэшэгүй ехэ гэмтэл болоо hэн, хаагдаhан загаhад аргагүй ехээр гэмтээ, хүнүүд хүнэг, боошхоор удхаад абаашажа эхилhэн юм.

Иимэнүүд жэшээнүүдые республикын бусад голнууд, нуурнууд дээрэhээшье дурдажа болохо. Баянгол, Итанци, Үдэ болон бусад голнуудай сүнхөөгүүд ожорhоор дүүрэшоо, элдэб муухай угаадаhан, загаhанда аюултай хоро шаран гол мүрэнүүд руу хаягдаhаар. Жэшээнь, Улаан-Үдын ПОШ-ой ахалагша инженер Фролов уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгын начальник Баторова хоёрой КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэхын тула шухала хэмжээнүүдые саг дарыда абаагүй, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй дээрэhээнь хоротой, муухай уhан Үдэ голдо ороhон зандаа. Эдэ зэмэтэ нюурнуудай даалгагдаhан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг дээрэhээ, мэдээжэ тогтоолнуудые бэелүүлхын тула хэмжээнүүдые абаагүй ба Үдэ голдо ПОШ-ой хоротой уhанай арадай ажахыда хохи доля ушаруулhан зандаа байhап хадань тэдэнэртэ яла ашагдаhан юм. Теэд алдуугаа заhаха, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхын орондо бүхы шадабаринаа тус ялаhаа сүлөөлэгдэхэ аргада гаргаhаар. Үнгэржэ ерэхэдээ эдо нүхэд «Байкалрыбводагай» гүрэнэй инспектор нүхэр Кружиловые сүүдтэ үгэhэн байна. Тэдэнэй энэ гомдолые Улаан-Үдын Октябрьска районой арадай сүүд (түрүүлэгшэнь нүхэр Егорова) хаража үзөөд, яла буруу ашагдаа, Үдэ голой уhанай муухай бололгодо эдэ нүхэд гэмтэй бэшэ гэhэн шиидхэбэри гаргаhан юм. Теэд энээниинь Буряадай АССР-эй Верховно сүүд хаража үзэхэдөө буруушааhан байна. Тиигэжэ зэмэтэй нюурнууд гэмээ амсаhан юм.

Энэ жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, байгаалиин баялигуудые аршалан хамгаалха, илангаяа загаhа үсхэбэрилхэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэгүүдтэ зарим хүнүүд, зарим предприятинуудай ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд гансахан өөрынгөө хубиин хэрэгэй гү, али предприятиин, ведомствын түсэбэй дүүргэлтын тала харажал хандадаг, парти ба правительствын шухала шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула зохихо хэмжээнүүдые абадагтүй, элдэб ажал хүдэлмэри хараалаашье hаа, тэдэнээ болзоройнь ёhoop бэелүүлнэгүй.

1971 оной апрелиин 25-hаа эхилжэ загаhа бариха ажалда тон харюусалгатай үе ерэбэ. Загаhад түрьhэеэ орхиню. Тиимэhээ тэдэниие гэмтээхэгүйн тула загаhа бариха гүрэнэй дүрим сахигдаха ёhотой. Арадай дружинын, хиналтын, комсомолой прожекторэй, байгаали хамгаалха бүлгэмэй гэшүүдэй ба эдэбхитэдэй халуун хаhа захалба гээшэ.

Манай республикын загаhанай ажахынууд муу бэшээр хүдэлдэг. Гол мүрэн, нуурнууд болон Байгал далаймнай загаhаар элбэг, баяншье гээшэ. Энэ баялигнай зүбөөр ашаглагдаха, арадай ажахыда хододоо туhатай байха зэргэтэй. Илангаяа олониитэ, бүхы хүн зон байгаалиингаа баялигые хамгаалхын түлөө тэмсэхэ ёhотой.

А. ХАМАГАНОВ,
«Байкалрыбвода» гэжэ управлениин инспектор.

...ҺАНАЙ АЮУЛ ...ЭРГЫЛХЭ БҮЛГЭМ

...1866 ондо Кронштадай ...удай үүсхэлээр уhанай ...орогшодые абарха бүл... эмхидхэлгэдэ мүнгэн суг... ...дажа эхилhэн юм. Энээ... ...түлээр 1871 оной июль ...Россин гол мүрэнүүдтэ ...орогшодые абарха бүл... ...байгуулха Устав баталагда... байна. Тэрээнhээ хойшо ...уhанай аюул hэргылхэ ...эмхидхэгдээ гэжэ тоо... ...болоhон түүхэтэй. ...ондо энэ бүлгэм «Ко... ...удай аюулда ороходо ...ажа үзүүлхэ бүлгэм» ...нэрлэгдэhэн байна. Харин ...нь «Россин императо... ...дэргэдэхи уhанай аюул ...лхэ бүлгэм гэгдээ юм. ...гүрэн мүндэлэн түрэ... ...түрүүшынгээ үдэрhөө ..., уhанай аюул hэргылхэ ...анхаралаа ехээр хан... ...байгаа. 1918 оной ок... ...5-да РСФСР-эй Ара... Комиссариадай толил... декрет дотор «Уhанай hэргылхэ Россин импера... ...дэргэдэхи бүлгэмэй» мүн... ...ри арад зоной болобо соносхогдоhон байна. ...декредтэ В. И. Ленин га... ...һан юм. 1927 оной де... ...СССР-эй Совнарком ...аюул hэргылхэ бүхы ...тус бүлгэмдэ даалгаха ...шиидхэбэри абаа hэн. ...нь 1928 оной май hара... ...найаюул hэргылхэ бүл... ...түрүүшын съезд зарлаг... Уставынь баталагдаhан, ...бэрилхы органуудынь hун... ...ан байна.

...най аюул hэргылхэ бүл... ...уялгаяа хэр зэргэ дүүр... ...олохон хүнүүдэй үб... ...ялардаг «Уhанда шэн... ...дые абарhанай түлөө» гэ... медаль гэршэлнэ.

...най Буряадта тус бүлгэ... ...ниие байгуулха хэрэгтэй ...байhаниинь гол горхо... ...уhан мүрэнүүдэймнай байhан ушарhаа дулдыда...

...анай аюулhаа hэргылхэ ...эй Буряадай эмхи бол... ...зоной дунда идхалгын ...өөнүүдые үнгэргэхэ. ...аюулhаа хүн зониие ...хэрэгтэ эдэбхитэдые ...абаралгын станцинууд... ...болохо туhаламжануу... ...үзүүлхэ гол уялгануудтай ...Тэрээнhээ гадна уhанай hэргылхэ дүрим болон ...нуудые зохёохо, харуу... ...гуулха элдэб хэрэгсэл... ...бэлдэхэ хүдэлмэри эм... ...болоно. Абаралгын гү... ...станцинуудай катер бо... моторно онгосонуудай тү... ...нүүдэй хэр бэлэн бай... ...шалгаха, дутагдалнуу... ...усадхажа, хэмжээ абаха ...тон шухала юм. Уhанай hэргылхэ бүлгэмүүд бо... ...эмхинүүд усал аюулда ...дые абарха хүдэлмэ... ...дүй дүршэл өөhэд хоо... ...хубаалдаха ёhотой.

...делидээ хоёр амаралтатай ...дээрэhээ хүнүүд олоо... ...мүрэнүүдэй ба нуур... ...эрье зубшан сэнгэхэеэ ...гээшэ. Мүн зунайнгаа ...тын үедэ hурагшад, ...тнэр болон залуушуул ...тын лагерьнуудта ошо... Иимэ үедэ уhанда шэнгэ... ...аюулда орохо, хосорхо усал... ...ралдаха ушар үзэгдэдэг. ...хүнүүд тамаржа шадаха... ...боложо, харин нүгөө ...ниинь уhанда эдирхэжэ ...аюулда орошодог. ...hээ уhанай аюул hэргыл... ...гэм үхибүүдые бага на... ...нь уhанда hургаха, ха... залуушуулые уhанай ...олоор хабаадуулха ... Гадна hургуули... ...hуралсалай тамаралгын ...нүүдые бариха тон шу... ...байна.

...СС-эй ЦК-гай 1969 оной ...риин 22-ой, РСФСР-эй ...трнүүдэй Соведэй 1970 оной февралиин 11-нэй тогтоолнуудай үндэhөөр республика доторнай уhанай аюул hэргылхэ Буряадай республиканска совет байгуулагдаhан юм. Тус совет хүн зониие уhанай аюулhаа hэргылхын тула тэдэнэй дунда ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха зорилготой.

Уhанай аюул hэргылхэ бүлгэмдэ хүн зониие олоор хабаадуулжа, ажалшадай амарха үедэ уhан дээрэ нягта гурим тогтоохо, харин хүнэй уhанда шэнгэбэл, дары түргэн абарха водолазуудые, катер ба моторно онгосонуудай жолоодогшодые, абаралгын бүлэгүүдые ударидаха хүнүүдые бэлдэхээр.

ОСВОД-ой хүдэлмэридэ хото городой ба хүдөөгэй залуушуул, загаhашад, ангуушад болон спортсменүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёhотой. Уhанай аюул hэргылхэ бүлгэм ажал хүдэлмэриеэ ВЛКСМ-эй комитедүүдтэй, пионернүүдэй эмхитэй, арадай гэгээрэлэй ба элүүр энхэ хамгаалгын органуудтай, Коммунальна ажахын ба Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэтэй болон бусад эмхинүүдтэй нягта холбоотойгоор ябуулха зэргэтэй юм.

Уhанай аюул hэргылхэ бүлгэмэй гэшүүндэ Уставай ёhoop 24-hөө дээшэ наhатай хүнүүд абтаха байна. Мүн предприяти болон эмхи зургаанууд, hуралсалай газарнууд, кооперативна ба ниитын эмхинүүд тус бүлгэмэй гэшүүн байжа болохо. Эдэнэрэй ОСВОД-ой шлюпкэ, катер, яхта гэхэ мэтые хэрэглэхэдэнь хүнгэлэлтэ байха.

Республика соомнай Ахын, Яруунын, Кабанскын аймагуудта уhанай аюул hэргылхэ бүлгэмүүд байгуулагданхай. Тиихэдэ Улаан-Үдэ хотын Октябрьска, Советскэ ба Железнодорожно районуудта 200 гаран коллектив ОСВОД-ой гэшүүндэ оронхой. Мүн олохон предприяти болон организацинууд бүхы коллективээрээ тус бүлгэмэй гэшүүд болонхой. Энэ шухала хэрэгтэ илангаяа Октябрьска районой райгүйсэдком ехэхэн анхарал хандуулна. Эндэ ОСВОД-ой районно Совет бии.

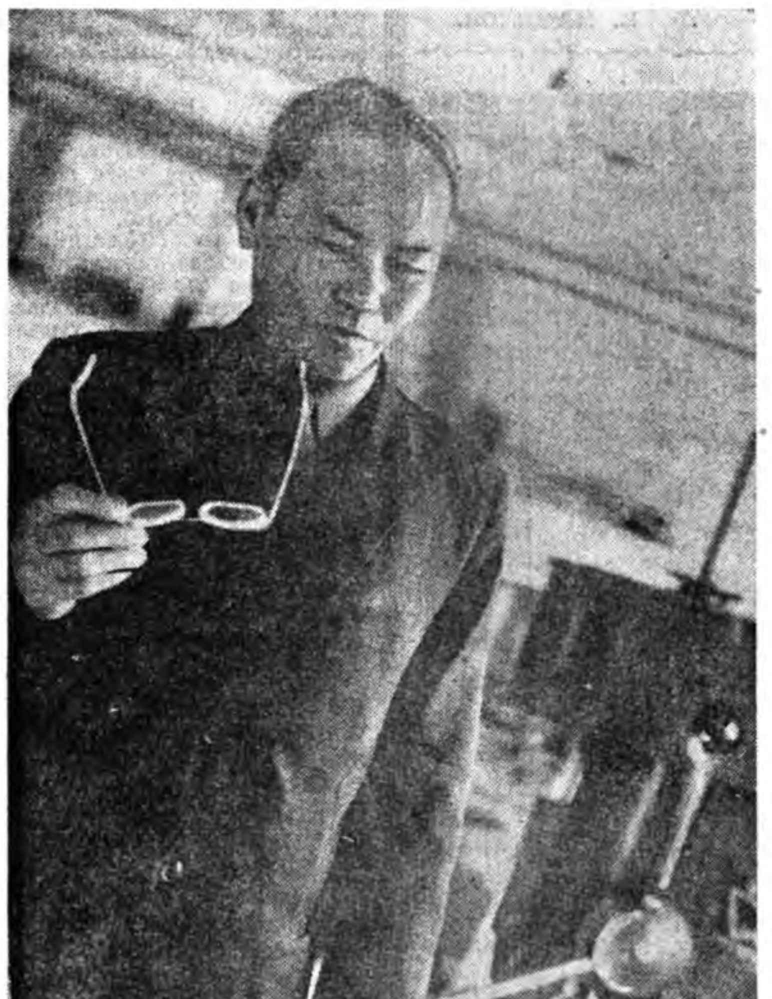
КПСС-эй Улаан-Үдын Советскэ ба Октябрьска райкомууд, райсоведүүдэй гүйсэдкомууд предприяти болон эмхи зургаануудай бүхы хүтэлбэрилэгшэдтэ уhанай аюул hэргылхэ бүлгэмдэ коллективээрээ орохыень уряалhан байна.

«Электромашина», шэлэй, «Теплоприбор», судна-бүтээлгын заводууд, нарин сэмбын ба ноохо угаадаг фабриканууд болон бусад предприятинууд ОСВОД-ой гэшүүндэ оронхой. Гадна тэдэнэр уhанай аюул hэргылхэ бүлгэмдэ мүнгэн зөөреэр туhална. Ойрын сагта колхоз, совхозууд, hургуулинууд, бусад предприяти болон эмхи зургаанууд тус бүлгэмэй гэшүүндэ орохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Улаан-Үдэ хотодомнай уhанай аюул hэргылхэ талаар hайн дуранай «Сэлэнгэ» гэhэн клуб эмхидхэгдэбэ.

Хяагтын, Захааминай, Баргажанай, Прибайкалиин, Улаан-Үдын болон бусад аймагууд Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ОСВОД-ой республиканска Соведэй бэшэгтэй танилсабашье, аймаг соогоо уhанай аюул hэргылхэ бүлгэм байгуулха тушаа ямаршье хэмжээ мүнөө болотор абаагүй байна. Уhанай аюул hэргылхэ бүлгэмэй ажал хүдэлмэридэ республикымнай бүхы колхоз, совхозууд, предприятинууд болон эмхи зургаанууд, бүхы олониитэ, хүн бүхэн өөhэдынгөө хубитые оруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

И. ДОРЖИХАНДАЕВ,
ОСВОД-ой республиканска Соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

26 жэлдэ hургуулида хүдэлжэ ябаhан Дондупов Цыбиктар Такуевич Хурамхаанай аймагай Аллын дунда hургуулида ажалай болон зурагай хэшээл хэдэг. Нүхэр Дондупов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаhан, Улаан Одоной орденой, «Шэн зоригой түлөө», «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэhэн медальнуудай кавалер. Мүн «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэhэн тэмдэгээр шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: багша Ц. Т. Дондупов хэшээлдээ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

НЮТАГАЙМНАЙ ШАРАЙ ХУБИЛНА

Хоёр жэлэй соёлой добтолгын хүдөөдэ хэр зэргээр бэелжэ байhые манай сомоной Соведэй газар дээрэ оршодог түб—Гэгээтэ тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэгдэжэ эхилhэн хүдэлмэри бодотоор гэршэлхэ гэжэ hанагдана. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эндэ сельсоведэй шэнэ байшан, колхознигуудай ажаhууха хоёр квартиратай дүрбэн гэр, эдеэ хоолой шэнэ магазин, дунда hургуулиин уужам hаруул байшан, 140 hууритай интернат ашаглалтада үгтөө. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ами наhаяа хайрлангүй баатарай үхэлөөр унаhан нютагай сэрэгшэдтэ хүшөөнүүд бодхоогдоо. Эдэ хүшөөнүүдые hургуулиин hурагшад нангинаар харууhалдаг.

Тиихэдэ колхозой бүхы отделенинүүдтэ үйлэдбэриин шэнэ барилганууд хэгдэжэ байнхай. Байгша оной намар ба ерэхэ жэлэй хабар эндэ үрэ жэмэстэ, мүн элдэб түрэлэй 3300 модод hуулгагдахаар хараалагдана. Тиихэдэ айл бүхэн газаагаа палисадник барижа, модо тариха уялгатай болонхой.

Колхозой конторын ба клубай газаа шэнэ табан жэлэй туршада арадай ажахын хүгжэлтэ харуулhан, ССР Союзай ба Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдан гоёогдоhон стенднүүд табигдаа. Мүн иимэ стенднүүд ажахын отделени бүхэндэ бии. Гэгээтэ тосхоной үйлсэнүүд hүниин сагта гэрэлтүүлэгдэдэг болонхой, тиихэдэ хоёр худаг малтагдаа.

Мүн Бага-Нарин hууринда медпункт, хорёод хүнэй багтаамжатай бани баригдаба. Эндэхи харгынууд, мүн Баян тосхоной үйлсэнүүд гуримшуулагдахаар хараалагдана.

Хоёр жэлэй соёлой добтолгын ябаса тухай асуудалые сомсоведэй гүйсэдком, ажалшадай ниитын суглаанууд дээрэ харагдадаг, депутадай бүлэг, саг үргэлжын комиссиин гэшүүд тоосодог байна. Тиигэжэ соёлой добтолгын хүдэлмэридэ байhан горитой дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, энээниие усадхаха талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдадаг.

Соёлой добтолго үнгэргэлгые хинан шалгажа байха штабууд колхозой отделени, hуурин бүхэндэ байгуулагдаа. Сомсоведэй саг үргэлжын комиссиин ба депутадуудай бүлэгэй гэшүүд хүдөөгэй эдэбхитэдтэй хамта түсэб дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа, зохихо хэмжээнүүдые абажа байдаг.

Л. ПЕРЕТОЛЧИНА,
Зэдын аймагай Гэгээтын сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ХҮНДЭ БАЯР АСАРАГШАД

Улаан-Үдын Октябрьска районой хэлхээ холбооной 13-дахи отделениин коллектив hайн ажалаараа шалгарна. Тус отделени 18-дахи кварталда ажаhуугшадые хангадаг юм. Энэ отделениин коллектив гэр байрынгаа хэды бага, уйтаншье hаань, шадамар бэрхээр ажалаа эмхидхэдэг байна.

Коллективэй хүдэлмэрилэгшэд эбтэй эетэйгээр, бэе бэедээ туhалалсан хүдэлдэг юм. Тиимэhээл эдэнэр нёдондоной, мүн энэ жэлэй түрүүшын кварталай түсэбые амжалтатай дүүргэhэн байна. Энэ коллективые дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэ Евдокия Фоминична Перелыгина хүтэлбэрилнэ.

Тус отделенидэ Варвара Тимофеевна Фролова зургаан жэлэй туршада почтальоноор хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян, ажалайнгаа нюусые hайса мэдэhэн байха юм. Тэрэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй болонхой. Томо хара сүүмхэ үргэлөөд ябадаг почтальон В. Т. Фроловае участогайнь хүн зон хүлеэжэ ядан угтадаг, хододол баяр баясхалан хүргэдэг байна. Варвара Тимофеевна үдэрэй туршада хэдэн олон бэшэг, бандероль, телеграмма, мүнгэнэй переводhоо гадна, 1000 гаран хэhэг газетэ, журнал тараадаг юм. Саhатай, бороотой, hалхи шуургатай үдэрнүүдтэшье энэ эхэнэрэй үйлсэhөө үйлсэдэ шамдуухан ябахые харахат.

Хэлхээ холбооной отделениин үнинэй хүдэлмэрилэгшэд Мария Зубарева, Татьяна Пойкорытова, Нина Агафонова, Альбина Ильина болон бусад мүн лэ hайнаар ажаллана.

Н. ХАЗАГАЕВ.

АГАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

БҮХЭРОССИН ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Сельскэ, поселково Соведүүдэй Бүхэроссин 1971 оной социалис мүрысөөндэ Агын районой Согто-Хангилай сельскэ Совет эрхимлэhэн байна. Тус сельскэ Соведтэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан Туг, 5 мянган түхэриг шан барюулагдаба. Тэрэниие Шэтын ажалшадай депутадуудай областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. И. Дмитриев барюулжа, сельсоведэй гүйсэдкомой, мүн депутадуудай саашанхи ажал хүдэлмэридэ ехэ амжалта хүсэhэн.

ФИЛИАЛТАЙ БОЛОБО

Агын округой соёлой байшангай дэргэдэ «Аянга» гэжэ хүгжэмэй инструментнүүдэй ансамбль бии болгогдоhон юм. Тус ансамбль бэлигтэй дуушад, хүгжэмшэд, хатаршад, уран шүлэгшэдhөө — хамтадаа 16 хүнhөө бүридэнхэй. Һаяхан энэ ансамбль Шэтын областной филармониин филиал болгогдожо, тэрэниие тус филармониин артист Аюша Данзанов хүтэлбэрилнэ.

ДУРАСХААЛАЙ САМБАР ТАБИГДАХАНЬ

Ага тосхоной Комсомольская гэжэ үйлсэдэ оршодог багшанарай училищиин баруун тээхи байшан соо 1923 оной декабрь hарада Агын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй 1-дэхи съезд боложо, тус съезд дээрэ Ага нютагта Совет засагай тогтоогдоhон тухай соносхогдоhон.

Мүнөө энэ байшан соо Агын автотранспортна предприятиин шофёрнуудые hургаха hургуули байрладаг.

Урдын түүхэтэ энэ ушарнуудые мүнхэлхын тулада тус байшангай ханада дурасхаалай самбар хадаха гэhэн тогтоол Агын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет hаяхан баталан абаба.

Б. ДАМДИНЖАПОВ,
Агын районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

Аха дүү арадуудай hайндэр

УЛААН-БААТАР. (АПН-эй корр.). Москвагай байгуулагдаhаар 825 жэлэй ойн баярые Улаан-Баатар хотын улад зон апрелиин 4-дэ тэмдэглэв. Москвадахи барилга, шэнэдхэлгэ тухай, тэрэнэй уласхоорондын харилсаа холбоон, москвагайхид болон Улаан-Баатар хотынхидай хоорондохи үнинэй хани барисаан тухай лекци, хөөрэлдөөнүүд Монгол ороной ниислэлэй промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта, дээдэ hургуулинуудта үнгэргэгдэнэ. Улаан-Баатар хотодо 160 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые, hургуулинуудые, үхибүүдэй саадуудые, телецентр болон бусадые бариhан «Главмосстройн» хоёрдохи трестын хүдэлмэришэд болон инженернүүдтэй эндэ hаяхан хотын зон уулзабад.

Ойн баярай үдэрнүүдтэ Москва тухай фильмүүдэй фестиваль үнгэргэгдэхэ. Совет ниислэл хотодо нээгдэhэн «Улаан-Баатар» гэжэ кинотеатрта монгол арадай миндаhан дээрэ бэшэгдэhэн дуунууд, фото-зурагууд, грампластинканууд эльгээгдэбэ. Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ hургуулиин hурагшад Москвагай Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ 161-дэхи hургуулиин hурагшадта амаршалгын бэшэгүүд болон бэлэгүүдые бэлдэhэн байна.

Г. ХАРЧЕНКО.

„Урсусай" шэнэ модельнууд

ВАРШАВА. (АПН-эй корр.). Трактор бүтээлгын талаар Польшо ЧССР хоёрой хоорондохи харилсаа холбоон байгуулагдаhаар арбан жэл болохонь. Эдэнэй хамтын хүсөөр бүтээгдэhэн элдэб түхэлэй «Урсус» гэжэ трактор дэлхэйн олон оронуудта hайн мэдээжэ болонхой.

Эгээ hүүлшын түхэлэй — 85 мориной хүсэтэй «Урсус-Ц-385» гэжэ трактор бүтээхэдээ, шэнэ онол аргануудые хэрэглэhэн, конструкторска, технологическа узелнуудыень бүри эбдэрхэгүй бэхи болгоhон байна. Варшавын «Урсус» гэжэ завод эрхим классай хоёр мянга гаран машинануудые Польшын ба Чехословакиин узелнуудhаа хабсаргаа. Иимэ аргаар ажаллахада, варшавскашье, бриенскэшье заводуудта үйлэдбэреэ үргэдхэхэ арга олгоно. Мүнөө эдэ хоёр предприяти шэнэ янзын — 110-140 мориной хүсэтэй тракторнуудые бүтээн гаргахаар бэлдэжэ байнхай гэжэ «Жиче Варшавы» мэдээсэнэ.

С. ШТУКАТУРОВ.

Болгариин „загаhанай порт"

СОФИ. (АПН — «София-пресс»). Бургасhаа урдуур загаhанай үйлэдбэриин томо комплекс эмхидхэгдэжэ байна. Гадаада далайнууд соо загаhа бариха, рефрижераторна суднануудай тогтохо, бариха газарнууд бэлэн болгогдонхой. 12 мянган тонно продукци хадагалха, орон доторхи эгээн томо холодильник, склад, загаhа баридаг зэмсэгүүдые заhаха мастерской ашаглалгада үгтэбэ. Мүн Хара далайн зургаа мянган тонно, гадаада далайн дүрбэ мянган тонно загаhа буйлуулха завод, консервын фабрика ойрын сагаар ашаглалгада оруулагдаха.

Комплексын бүхы үйлэдбэринүүдтэхи хүдэлмэри оньhожоруулагдаhан, автомадаар зэбсэглэгдэhэн байна. Баригдаhаар ба болгогдоогүй загаhа хүргэн зарсаадаг түхеэрэлгэ бүришье hонирхолтой.

ҮЙЛЭДБЭРИҺӨӨ ҺАМШАНГҮЙГӨӨР

ХАНОЙ. (АПН-эй корр.). ДРВ-гэй 26 дээдэ hургуулинуудта 14 мянган студентнэр заочноор hурана. Мүн таба мянган заочнигууд техникумүүд ба тусхай мэргэжэл олгохо hургуулинуудта hурадаг. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада үйлэдбэриhөө hамшангүйгөөр 13 мянга гаран хүн дээдэ болон тусхай дунда эрдэм шудалаа. «Заочно hуралсал хадаа, — гэжэ «Нян зан» газетэ бэшэнэ, — хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай юрэнхы эрдэм ба мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зохид арга боломжо олгоно».

А. ВОЛОДИН.

Советскэ Союз Польшын Арадай Республика хоёрой хоорондо экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбоон жэл ерэхэ бүри бэхижэнэ. Советскэ Союзай машина болон түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаhан 300 гаран промышленна предприятинууд мүнөө ПНР-тэ хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Люблинhээ холо бэшэхэнэ оршодог Свидникадахи машина бүтээлгын заводой цехтэ. Мүнөө хүдөө ажахыда, мүн транспортна авиацида үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байhан МИ-2 вертолёдууд эндэ совет документациин ёhoop бэлдэгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

...ТОНШОНГҮЙГӨӨР ...ОРОГТЫ"

КИШИНЕВ. (ТАСС-ай корр.). Энэ гэртэ музейн атаархахаар документнүүд бии. Жэшээнь, Ленинскэ «Искрын» Лейпцигтэ гараhан түрүүшын номерой фотокопи, Белоруссиин партизануудай листовко, Юлиус Фучигай гушаад онуудай үеэр абхуулhан, hамганайнь гар табилгатай портрет, фашистнуудта саазалуулагдаhан Болгариин комсомолой хүтэлбэрилэгшэдэй, Краснодоной, Севастополиин, Брестын баатарнуудай портредүүд сэдьхэл хүдэлгэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаhан, Кишинёвто ажаhуудаг А. Ш. Карасигай байра соохи музейдэ Октябриин ороной түүхэ тухай тобшоор хөөрэхэ мянгаад экспонат бии. В. И. Лениндэ, тэрэнэй соратнигуудта, герой-комсомолшуудта, чекистнүүдтэ, хилэ сахигшадта, фашизмда эсэргүүсэн тулалдаhан элдэб оронуудай [illegible] тусхай булан [illegible]

Хэнэйшье ороходо болохо энэ байрада хүнүүд ерэжэл байдаг. Гэбэшье hургуулиин hурагшад, студентнэр илангаяа олоороо сугларна. Эдэнэр нэгэ нэгээрээшье, бүлэг бүлэгөөроошье энээн руу субадаг. Юундэб гэхэдэ, эндэ н ухаг документ тайлбарилагдажа, В. И. Ленин, М. И. Калинин, Г. Димитров, Пальмиро Тольятти, Эрнст Тельман гэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүдэй буулгабаринуудые шагнахада болохо гэжэ мэдэнэ ха юм.

Совет ба хилын саанахи нүхэдтэйгөө, элдэб музей, научна эмхи зургаануудтай А. Ш. Карасик бэшэлсэжэ байдаг. Тиин музейн экспонадууд нэмэнэ.

Кишинёвтохи Димитровой үйлсэдэ оршодог байра-музейдэ ороhон хүн бүхэниие удаан хүлеэгдэжэ байhан айлшан мэтээр угтадаг юм. «Тоншонгүйгөөр орогты!» гэжэ гэрэй эзэн хүн бүхэниие урина.

Р. ХОМЕНКО,
ТАСС-ай корр.

«ОЛИМПИИН ЭТИГЭЛ, НАЙДАЛ»

Имэ нэрэтэй мүрысөөн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэбэ. ЛВРЗ-гэй спортклубай болон үхибүүдэй спортын hургуулиин үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн тус мүрысөөндэ «үглөөдэрэймнай» халаан — Буряадай эдир хүнгэн атледүүд сугларaa.

100 метрэй зайда басагад, хүбүүдэй урилдалгаар мүрысөөн эхилээ. Тиин Булнаева (ДСШ), Базаев (6-дахи интернат hургуули) хоёр түрүү hууринуудта хүртөө.

200 болон 400 метрэй зайда Улаан-Үдын 65-дахи hургуулиин hурагша Н. Чернуев хоёр илалта туйлаа.

Үндэрые харайлга hонирхолтойгоор үнгэрөө. Эгээл үндэрые — 150 сантиметр харайhан Герасименко (65-дахи hургуули) басагадай, 160-е дабаhан Анкилов хүбүүдэй дундаhаа эрхимлэбэ.

400 метрэй зайда урилдахадаа, ехэшүүлhээ дутуугүй саг — 56,8 секунда харуулhан Унагаев (65-дахи hургуули), 800 метртэ 2 минута 32 секунда харуулhан Пеньшина (42-дохи hургуули) гэгшэд шалгараа.

42-дохи hургуулиин hурагша Кожевников 800, 1500 метрэй зайнуудые хүнгэхэнөөр гаталаа.

Республика доторнай хүнгэн атлетикын муу бэшээр хүгжэжэ байhые эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөн харуулба. Энэ талаар спортын ветерануудые hэлгэхэ шадалтай басагад, хүбүүд олоор ургажа байна.

М. БОРИСОВ.

ШАНГА ТУЛАЛДААН ДҮҮРЭЭ

Шатараар республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо hаяхан дүүрэбэ. Энэ мүрысөөнэй эхилhээр найман уулзалгын үнгэрөөд байхада, таблицын байдал нимэ байгаа гэжэ эндэ тэмдэглэхэ шухала. Власов дүрбэн парти наадажа, дүрбэн очко абаhан байха юм. Тэрэ Черноскутов, Галданов гэгшэдтэй наадаагүй. Найман парти наадаhанайнгаа hүүлээр Алексеев, Пинягин гэгшэд тус тустаа 5,5 очко бэшүүлээ. Алексеев hүүлшын дүрбэн нааданда Агафонов, Черноскутов гэгшэдые шүүhэн, Пинягинтай тэнсэhэн. Красновто шүүгдэhэн байна. Тиихэдэ Пинягин hүүлшын дүрбэндэ Агафонов, Алексеев, Черноскутов гэгшэдтэй тэнсэhэн, Митыповые шүүhэн.

Краснов долоон парти наадаад байхадаа, дүрбэн очко бэшүүлээ. Найман парти наадаhанай hүүлээр Митыпов, Сангадиев гэгшэд дүрбэн очкотой болоhон байгаа. Сангадиев Агафоновтой наадаhан байна. Түрүүшээр хоюулан тэн тэрээ адли хүсэтэйгөөр наадажа ябатараа, Сангадиев гурба дахин алдуутай ябадал хэжэ шүүгдэшоо hэн. Самарин hүүлэй үедэ hайнаар наадажа эхилээ. Тэрэ гурбан нааданда Черноскутов, Мотовилов, Шагжиев гэгшэдые шүүhэн.

Наадаанай hүүлшын дүн гаргахада, багшанарай институтай нэгэдэхи курсын студент Митыпов түрүү hуури эзэлээ. Тэрэ абажа боломоор 12 очкоhоо 9 очко абаhан. Ингэжэ залуу шатаршан мастерта кандидадуудые болон дүй дүршэлтэй нэгэдэхи разрядтай шатаршадые илажа шадаа. Митыпов hүүлшынгээ наадануудта гансал Алексеевтэй тэнсэhэн, Сангадиев, Черноскутов, Власов, Мельников гэгшэдые шүүhэн байна. Табан партиин hүүлээр тэрэ 4,5 очко бэшүүлжэ, наадаанай түгэсхэлдэ Алексеевые хүсөө. Тиихэдэ Алексеев hүүлшын табанда Власов, Мотовилов, Митыпов гэгшэдтэй тэнсэhэн, Сангадиев, Мельников гэгшэдые шүүhэн байгаа.

Агафонов, Власов гэгшэд гурбадахи, дүрбэдэхи hууринуудые хубаалдаа. Тэдэнэр тус тустаа 8,5 очкотой болоо. Власов мүрысөөнэй эсэстэ муугаар наадаhан байна. Тэрэ Агафоновто, Митыповтэ шүүгдэhэн, хэдэн хүнүүдтэй тэнсэhэн байха юм. Тиихэдэ Агафонов hүүлэй үедэ hайнаар наадаа. Тэрэ удаа дараалан табан хүниие шүүжэ гараа. Гэбэшье түрүү hуури эзэлэгшэдые хүсэжэ шадаагүй.

Республикын чемпион байhан мастерта кандидат Самарин энэ мүрысөөндэ муса наадаhан байха юм.

В. МАМИЛОВ.

САНЫН урилдаанай ЭЗЭН

Галина Кулакова дүрбэн жэлэй саада тээ Олимпиин чемпион болохоор байгаа. Гренобльдо болоhон Сагаан Олимпиадын фиништэ хүрэхэеэ ябаhаар гэнэ боложо унахадаа, гурбан минутаар Швециин Тойни Густафссонhоо хожомдоhон байгаа.

Галя дүрбэн жэл соо хүлеэхэ баатай болоо hэн. Үндэр Татрануудта 1970 ондо дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэтэй болоhон алдартай Галина Кулакова Саппоро ерээ. XI Олимпиадада Галина гайхамшагта амжалтануудые туйлаба. Тэрэ 5,10 километрэй урилдаанда, 3х5 километрэй эстафетэдэ түрүүлжэ, гурбан алтан медальда хүртэhэн байна гэжэ мэдэнэт.

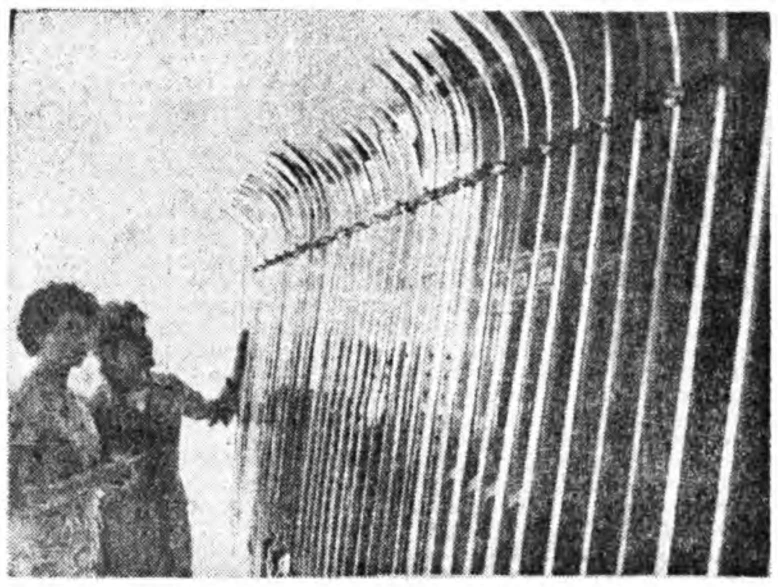
Олимпиин энэ үнэтэ медальнууд бэлэхэнээр абтаагүй. Зүрхэтэйл хадаа хүндэ хүшэр харгы зам гаталжа, тэрэ амжалта туйлаа.

Галина Воткинскhоо холо бэшэхэнэ оршодог Степаново гэжэ

тосхондо түрэhэн, ехэ болоhон байна. Арбан табатайдаа тугалшанаар, арбан долоотойдоо hаалишанаар ажаллаа. Бага наhанhаа эхилээд, тэрэ санаар ябадаг байгаа юм. Гурбан километр холо оршодог hургуулидаа санаар ошодог, ерэдэг hэн. Эгээ түрүүн 1964 ондо мүрысөөндэ хабаадалсаба. hүүлээрнь Ижевскдэ болоhон республиканска мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахадаа, түрүү hуури эзэлhэн юм. Спортын мастер болохо гэhэн үнинэйнь hанал 1965 ондо хүсэлдэбэ. Тэрэнэй hүүлээр хоёр жэл болоод байхада, тэрэниие СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ абаа hэн.

Галина санаар урилдаанай үшөөл олон мүрысөөнүүдтэ хабаадаха байха.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: олимпийска чемпион Галина Кулакова одоол гэртээ, түрэлхидтөө бусажа хүхибэ даа; мүрысөөнүүдтэ Галинада амжалта асарhан хорин паар сана тэрэнэй гэртэ наринаар хадагалаатай байдаг; Галина бадминтон наадажа байна.

В. БУДАНАЙ фото.
ТАСС-ай фотохронико.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАhАА

НЬЮ-ЙОРК

БУРУУШААН ШҮҮМЖЭЛНЭ

ТАСС

Олон мянгаад хүн зон Сан-Францискын түбтэ демонстраци хэжэ, Вьетнамда боложо байhан эзэрхэг түримхэй дайе буруушаажа байhанаа мэдүүлбэ. «Эб найрамдал тогтоохыетнай эрилтэ табинабди», «Хойто Вьетнамые бомбодолгоёо болюулха» гэhэн лозунгнуудые, плакадуудые демонстрантнууд барижа ябаа. Полициин отрядууд шиидамуудые, нюдэ хордохоодог газ хэрэглэжэ, демонстрантнуудые намнаhан байна.

Итагтахи (Нью-Йорк штат) Корнеллскэ университедтэ демонстраци хэгшэд эзэрхэг түримхэй дайе буруушаан шүүмжэлбэ. Полици демонстрантнуудые н а м н а а. Нью-Хейвендэхи (Коннектикут штат), Иельскэ университедтэ демонстраци хэhэн залуушуулые полициинхид намнахадаа, олон хүнүүдые барижа тушаагаа.

Дайнда эсэргүү демонстрацинууд Вашингтондо конгрессэй байшангай, Нью-Йоркдо Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацинуудай штаб-квартирын дэргэдэ болобо.

Бүхы орон дотор дайнда эсэргүү буhалгаануудта хабаадаhан 2500 гаран хүн неделиин эхинhээ хойшо баригдажа тушаагдаhан байха юм.

«Эб найрамдал тогтоохо» гэhэн уряа доро үргэн олониитын буруушаалгын ябуулга эмхидхэхэ тухай сенаторнууд Г. Хьюз, А. Крэнстон, түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Ф. Бэртон соносхоо. Индохитадтахи дайнда конгрессэй мүнгэ hомололгоёо болюулха талаар ороной үргэн олониитые элсүүлэн хабаадуулха гээшэ энэ ябуулгын уг зорилго болоно. «Мүнөө арад зон конгресстэ иимэ эрилтэ табиха ёhотой», — гэжэ Хьюз мэдүүлбэ.

«Бидэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа байнабди», — гэжэ сенатор У. Фулбрайт, правительствын хархис ябуулгые элишэлхэдээ, тэмдэглэhэн байна.

Правительствын ябуулганууд хуули буса гэжэ мэдэрхэ эрилтэтэйгээр хоёр сенатор, түлөөлэгшэдэй палатын 21 гэшүүн федеральна сүүдтэ хандаба.

БОНН

ОЛОНИИТЫН ЭРИЛТЭ

ТАСС

Советскэ Союз ба Польшын Арадай Республикатай ФРГ-гэй хэhэн договорнуудые эсэслэн баталалга хадаа мүнөө үеын политическэ шухала эрилтэ болоно. Тиимэhээ тэрэ дары түргөөр баталагдаха ёhотой. Баруун Германиин үргэн ниитэ улад зон, политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, профсоюзуудай, залуушуулай болон студентнэрэй эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд мүнөө иимэ hанал бодолтой.

Москвада, Варшавада абтаhан договорнуудые дары түргөөр эсэслэн баталха шухала гэжэ Германиин Коммунис партиин түрүүлэгшын орлогшо Г. Мис тэмдэглээ. Коммунистнуудай, социал-демокрадуудай, Баруун Германиин түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдэй хүсэлэл оролдолгын ашаар эдэ договорнуудые эсэслэн баталжа болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

НЬЮ-ЙОРК

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ БУhАЛГААН

ТАСС

Электротехническэ, радио ба машина бүтээлгын промышленностиин предприятинуудта буhалгаанууд улам үргэдэжэ байнхай. Эдэ предприятинуудай хүдэлмэришэд салин хүлhыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табихаhаа гадна, правительствын ябуулжа байгаа экономическа политикые буруушаана.

Арлингтон Хайтс (Иллинойе штат) хотодохи «Ханивелл корпорэйшн» заводой хүдэлмэришэд тэмсэхэдээ, «предприятиие автомадаар хангалга хүдэлмэришэдтэ тодхор татаха бэшэ, харин туhа хүргэхэ ёhотой» гэжэ эрилтэ табяа. Шэнэ машинануудые үйлэдбэридэ тодхон табиhанайнгаа hүүлээр предприятиин захиргаан хүдэлмэришэдэй салин хүлhэ доошолуулхадань, заримыень ажалhаа гаргахадань, тэдэ буhалгаа хэhэн байгаа бшуу.

ЛОНДОН

ЮАР-ай ТҮРМЭНҮҮДТЭ

ТАСС

1970—1971 онуудай үеэр ЮАР-ай түрмэнүүдтэ үдэр бүри дунда зэргээр 91 мянган хүн хаагданхай байдаг байгаа. Үндэhэ яhанай илгаа гаргадаг хуули ёho дабаhан африкан зон тэдэнэй диилэнхи хубинь байhан юм. ЮАР-ай түрмэдэ хаагдагшадай хэрэгүүдые даадаг комиссарай hая хэhэн элидхэл соо эдэ баримтанууд дурдагдаа.

Түрмэдэ hуугшадай олонхинь (64,4 мянганиинь залуушуул, тэрэ тоодо 19,2 мянган басагад). 1970—1971 онуудта сагаан шарайтай минил 2 мянга гаран залуу хүнүүд түрмэдэ хаагдаhан байха юм. Энэ үе соо 41,6 миллион доллар түрмэнүүдые хангахын тула гаргашалагдаа.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамай сүлөө... дэhэн газар нютагуудые аме... кан авиаци зэрлиг бүдүүли... бомбодожо үргэлжэлэ... Майн 13-най hүни «В-52» ... хэлэй самоледууд Анлок хот... мүн дүтэ шадарай hуу... тосхонуудые 90 гара дахин б... бодоhон байна. США-гай та... ческа авиаци напалмата бо... хэрэглэжэ, Хюэ хотоhоо у... шаа 9 километртэ оршодог ... зар нютагуудые хайра гам... гөөр бомбодоо. Патриоду... сүлөөлhэн Куангчи хотые ... хи флодой кораблинууд бу... ба.

Майн 13-най үглөө... «В-52» түхэлэй хүндэ бомб... дировщигууд Куангчи прови... циин Хайланг райондо добт... жо, хэдэн зуутаад тонно бо... хаяhан байна. Тингэhэнэй ... лээр американ далайн-сэрэ... хүсэнүүдэй вертоледууд ... гон далайн ябаган сэрэгшэ... эндэ буулгаа. «Меллвуд» ... нюуса нэрэтэй энэ ябуул... 100 шахуу американ летчи... хабаадалсана. Хайланг ш... шанга байлдаанууд болоно. ... хотоhоо хойгуур ба урду... нютагуудта байлдаанууд за... нагүй.

ПАРИЖ. (ТАСС). ... Вьетнамай Арадай сүлөөлэ... зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьн... Анлок хотодо шэбээлhэн ... гон армиин бэхилэлтэнүү... шэнэ добтолгонуудые хэнэ ... хотын үйлсэ гудамжануудта ... лоhон шанга байлдаану... эсэстэ патриодууд хотын ех... хи хубиие эзэлэн абаhан ба... юм.

Пномпениин сэрэгүүдэй ба... лэлтэнүүдэй нэгые — оро... ниислэл хотоhоо хойшоо 50 ... лометрэй газарта оршодог Т... лагые Камбоджын патриод... эзэмдэн абаба. Баруун К... боджын ехэ хото Батамба... Пномпеньтэй холбодог хар... дээрэ Туклак хото hуурин... хай. Ороной урда захада, ... кео провинцида, сүлөөлэ... сэрэгүүд неделиин турша ... дайсанай 5 бэхилэлтэ эзэ... абаhан байна.

Гурбан неделиин турша ... патриотическа сэрэгүүд К... боджын эгээн лэ олон хүн ... той провинцинуудые — П... венг, Свайриенг, Кампот ... Такеое бүрин сүлөөлөө.

ХАНОЙ. (ТАСС). Амери... авиациин зэрлиг бүдүүлиг ... толгонууд тухай мэдэ... нүүд ДРВ-hээ орожо үргэлэ... hөөр. Майн 12-то Намдинь ... тын бүд нэхэлгын комби... ба бусад промышленна пр... приятинууд бомбодуулаа.

Майн 10-да американ са... ледууд Хонгай хотые, Ка... hууриниие, Хату гэжэ нүү... нэй карьерые, далайн ха... причалнуудые, курортын б... тяй гэжэ районие бомбодо... амгалан тайбан хүн зон... олоор хүлhөөнь буулгаа.

ЛОНДОН

БУУ ЗЭБСЭГЭЭР ХАНГАНА

ТАСС

Израилиин далайн-сэр... хүсэнүүдые уhан доогуур ... даг гурбан онгосоор хан... тухай шиидхэбэрие Анг... правительство тусхайтаар ... шаагаа гээд Рейтер агенств... корреспондент мэдээсэнэ.

Британиин оборонын ми... терствын энэ мэдээсэлые ... талхаа арсаха ... hааhаа уhан доогуур ... онгосонуудые Израильда ... гээхэ тухай хэлсээн ... рель ба Англиин ... жэ «Виккерс» компаниин ... лөөлэгшэд мэдүүлбэ. Түс ... ниин верфьнүүдтэ эдэ ... нууд баригдаха юм. 18 м... лион фунт стерлингын ... баталагдаха гэжэ багсаагдана.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Италидахи hунгалта юу харуулааб?

Майн 7—8-да Италида болоhон парламентска hунгалтын дүнгүүд гаргагдаа. Энэ hунгалтань болзорhоо урид үнгэргэгдэhэн байна. Дайнай хойто тээхи Италиин түүхэдэ анха түрүүшынхеэ парламентын эрхэ түлөөлэлгын болзорой дүүрэхэhээ жэл урид hунгалта үнгэргэхэ ушартай болоо. Бүхэли арбан жэлэй турша соо ороноо засаглагша нэгэдэмэл бүлэгэй урагшагүйдэhэнтэй холбоотой политическэ зүришэлдөөнэй тус орон дотор тохёолдоhон тон орёо оршон байдалда эндэхи hунгагшад бюллетеньнүүдые абажа урнанууд худар табихын тула уригдаа. Дурсагдагша бүлэглэлдэ дүрбэн парти: христианско-демократическа, республиканска, социал-демократическэ ба социалистическэ партинууд ородог байhан. Гэхэ зуура hунгалтын дүнгүүдhээ харахада, тэрэ зүришэлдөөн зайсуулагдахагүйhөө байтагай, бүри хэсүү шэнжэтэй болгожо магад байна.

Гансахан «парламентска тоо маяэнүүдэй» талаар абажа үзэбэл, «центрис» бүлэглэл тогтоогдожо магад юм бээз. Италидахи ехэ нүлөөтэй католик церквиин дэмжэлгэдэ түшэглэдэг правительственна можын гол парти — христианско-демократическа парти (ХДП) зарим тэды hунгагшадайнгаа дууе алдабашье, парламентын нэгэдэхи парти байhан зэргэтэеэ үлэжэ шадаа. Энэ парти палата дотор 267 депутадтай болобо. Тон дүтынгөө союзнигуудтай — республиканецууд ба социал-демокрадуудтай хамта 310 депутадай дэмжэлгэдэ хүртэхөөр багсаажа болохо байгаа. Тиимэhээ ХДП-гэй толгойлхо шэнэ правительствада тон олонхиие хангахын тула оройдоо тахан мандат дуталдаха янзатай (депутадуудай палата 630 хүнhөө бүридэдэг юм).

Теэд тэдэ дуталдаха мандадуудые хаанаhаа абаха гээшэб? Харилсаа холбоо байгуулхые депутадай 61 мандадтай социалис партида христиан-демокрадууд дахинаа дурадхажа болохо ааб даа. Тоогой талаар абажа харабал, тиимэ «центрис» шэглэл бэелүүлэгдэжэ магад. Юундэб гэхэдэ, либеральна парти hунгалтын үедэ ехээр урагшагүйдэжэ, 10 мандадаа алдабашье, депутадуудай палатада 21 түлөөлэгшэеэ оруулаа. Тайлбарилан хэлэбэл, «центрис» олонхиие хангахын тула шухала тооhоо үлүү түлөөлэгшэдтэй болоhон байна.

Гэхэ зуура тогтууритай, олон түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн правительство тогтоохо зорилгын имагтал тоогой талаар шиидхэгдэдэг байгаа hаань итальянецууд парламентяа болзорhоонь урид шэнэдхэн hунгаха баатай болохогүй бэлэй. Февралиин hүүл багта президентын тарааhан парламентын бүридэл тиимэл хубилалтануудые хэхэ арга олгохо байгаа. Тиигэбэшье урда тээхи бүгэдэ ниитын hунгалтаhаа хойшо үнгэрhэн дүрбэн жэл хүрэхэгүй сагай турша соо Италида зургаа дахин правительственна зүришэлдөөн болоhон байна. Орон доторнь шахардуу, түбэгтэй оршон байдал тохёолдоо, тэрэшэлэн хэтэрүү зүүнэй ба баруунай хархис бүлэглэлнүүдэй гаргаhан hаяын аашанууд хүсэнүүдэй хоорондохи мүнөөнэй бүридэлые бүри тогтууригүй болгоо.

Гэхэтэй хамта, энэ талаарнь абажа үзэбэл, мүнөөнэй hунгалта оршон байдалые тодорхой болгохо ябадалда туhа хүргөөгүй. Баруунай тала баридаг хүсэнүүдэй бүлэглэлдэ болоhон хубилалта (либералнуудай) нүлөөнэй ехээр уналга, монархистнуудай бүрин урагшагүйдэлгэ, «Италиин социальна хүдэлөөн» гэдэг шэнэ түхэлэй фашис партиин парламентска түлөөлэлгын хоёр дахин — 13-hаа 26 hууритай болотороо нэмэhэн ушар юу харуулааб гэхэдэ, тон хархис этэгээдүүд хорото аашануудые гаргаха hанаашалгаhаа арсаагүй байhаар.

Теэд хархис этэгээдүүдэй түсэбүүдээ бэелүүлхэ гэхэдэнь, ехэ эсэргүүсэлтэ хэгдэнэ. Тиин ороной консервативна этэгээдүүд Италиин ажалшадай дайшалхы манлайн — Коммунис партиин хүсэ ба нүлөөнэй улам ехээр урган бадаржа байhые хараада абаха ушартай болоно. Үнгэрэгшэ hунгалтын үедэ 9 миллион үлүүтэй хүн гэхэ гү, али hунгагшадай 27,4 процентнь — Италиин бүхы түүхэдэ урда тээнь хэзээшье үзэгдөөгүй олон зон — Компартиин кандидадуудта дуугаа үгөө.

Мүнөөнэй hунгалта үшөө юу харуулааб гэхэдэ, гүрэнэй хэрэгүүдые шиидхэхэ ябадалда коммунистнуудай хабаадалгагүйhөө, тиихэз тиитэрээ — эдэ хэрэгүүдые Компартида эсэргүү тэмсэлээр шиидхэхэ hэдэлгын хэгдэдэг байхадань, итальян арадай аша туhада үнэхөөрөө харюусахаар, бодото демократическа ямаршье шэнэдхэлгэнүүд хэгдэжэ шадагдахагүй байhые мүнөөнэй hунгалта үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа.

А. КРАСИКОВ.
(ТАСС).

Вашингтоной хорото балмад шэнэ ааша

Индохитадта Пентагоной гаргажа байгаа хорото балмад шэнэ аашые дэлхэйн олон оронуудай правительствануд, олониитэ ба хэблэл эрид буруушаана. Хойто Вьетнамай портнууд худар орохо газарнуудта минэнүүдые табилга, ДРВ-е бомбодолгоёо улам шангадхаhан ябадал, американ сэрэгшэдэй бусад түримхэй ябуулганууд, бүгэдэниитын hанамжын ёhоор, Зүүн Урда Азидахи байдалые бүри шахардуу болгохо, уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдалда муу хойшолонгуудтай байха болоно. Финляндиин правительство мэдүүлгэ дотороо иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: ДРВ-гэй портнуудые хүреэлэн хааhан ябуулгань суднаар ябалгада hаад ушаруулна, уласхоорондын эрхын гол ёhонуудта зүришэнэ. Ханой ба Хайфониие бомбодолгын, ДРВ-гэй портнууд худар орохо газарнуудта минэнүүдые табилгын Хойто-атлантическа эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй талаар Холбоото Штадуудай ойрын союзнигуудайшье зүгhөө дэмжэгдээгүй байhаниинь ехэ ушартай. США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые улам үргэдхэхэ хэмжээнүүдые Р. Никсонэй соносхоhоной hүүлээр хоёр үдэрэй турша соо национальна аюулгүйн асуудалнуудаар президентын тусхай туhалагша Киссинджер, оборонын министр Лэйрд таhалгарлагүй пресс-конференцинүүдые хэжэ, США-гай правительствын хүтэлбэри болгоhон ушар шалтагаануудые «тайлбарилха» баатай болоо. Вьетнамда эсэргүү Пентагоной сэрэгэй шэнэ ябуулганууд тушаа дэлхэйн ба американ олониитын буруушаалгые зөөлэрүүлхэ гэжэ США-гай дээдэ тушаалтад хамаг бүхы хаба шадалаараа оролдоно. Бодото шалтагаануудые балартуулан далдалхын тула, Вьетнамда байгаа «американ солдадуудай ами наhа абарха» тухай танил үгэ хүүрнүүдые дурдана. Эдэ «шалтагаануудай» худал хуурмаг байhаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Ажабайдалнай, шухала хэрэгүүднай Сайгондохи дахуул хархис этэгээдүүдые засагтань үлөөхын тула хохидолдо ороно гэжэ олон миллион эгээлэй американецууд hайн ойлгоно. Хархис засагаархидые хамгаалха зорилгоор, США-гай правительство «ороноо тон аюултай хёморооной оршон байдалда оруулаад байна» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетын мэдээжэ шэнжэлэгшэ Уикер мэдэрнэ. Тэрэнэй hанамжын ёhоор, дайе «вьетнамай түхэл шэнжэтэй болгохо» гэдэг политикын буруу hүрэлгэнь тон ехээр урагшагүйдэhэн ябадал болоно.

Мүнөө бүхы Холбоото Штадууд дотор — Нью-Йоркhоо Сан-Франциско хүрэтэр — олон мянган зоной хабаадалгатай демонстрацинууд болоно. Полициинхид демонстрацида хабаадагшадые шиидамдана, нюдэ уhатуулдаг бомбонуудые, буу зэбсэг хэрэглэнэ. Демонстрацинуудай дундаhаа хэдэн хүнүүд шархатаа. Хэдэн зуугаад хүн түрмэдэ хаагдаа. Гэхэ зуура, полициин мүрдэлгэ хэhээлгэнүүд буруушаалгын хүдэлөөе зогсоожо шадахагүй. Америкын түрүү тэмсэлшэд зэргээ улам нягтаруулна, «Дайн хэрэггүй!», «Вьетнамай ойро бү хүрэгты!» гэhэн эрид шанга эрилтэнүүдые табина.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал аюултай байhаар

Араб оронуудта эсэргүү Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгын эхилhэнhээ хойшо табан жэл шахуу саг үнгэрөө. Тиигэбэшье Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал hэргээгдээгүй байна. Израилиин сэрэгүүд Синайн хахад арал, Газай сектор, Баруун Иордан, Сириин, Голландска гүбээнүүд гэхэ мэтэ араб газар нютагуудые эзэмдэнхэй байhаар. Дэлхэйн суднануудай ябадаг тон шухала замуудай нэгэн — Суэцкэ канал булимтарагшадай гэмээр ашаглагдахаа болинхой. Израиль сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ табиhан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин шиидхэбэринүүдые Израилиин түримхэйшүүл хэрэгсээхэгүйhөө гадна, булимтарhан газар дайдаяа колони болгохо хэмжээнүүдые абана.

Үрэжэл түгэс газартай Баруун Иорданиие удаа дараалан Израилиин харьяата болгохо гэhэн түсэб Тель-Авивта үнинhөө хойшо бэлдэгдэжэ байдаг. Тэрэнэй тулада муниципальна hунгалта гэдэг hаяхан тэндэ үнгэргэгдөө. Энэ харата ябуулгын уг зорилго юуб гэхэдэ, бусадай газар дайдые зэбсэгэй хүсөөр буляан эзэмдэдэг хуушан онол аргынгаа хажуугаар, политическэ, экономическа аргануудые нэмэжэ хэрэглэхэ hанаатай. Эзэмдэгшэдэй бодомжын ёhоор, тэндэхи засагай шэнэ зургаанууд араб газар дайдые Израилиин экономикын мэдэлдэ оруулха зорилго табина. Энэ ябуулгаяа бэхи болгохын тула, «арад зоной дура хүсэл» «элирхэйлэн» харуулха гэжэ булимтарагшад али болохоор оролдоно.

Теэд, энэ hанаашалгань гутамшагаар буруу hүрэнхэй Израилиин колонизаторнуудай харата ябуулгые араб оронуудай улад зон эрид шууд буруушаана, Баруун Иорданиин зон орониень хэтын хэтэдэ эзэмдэхэ гэhэн hэдэлгэдэ эрид шанга харюу үгөө. Израилиин булимтарагшад мүн баhа Газай районие мэдэлдээ эсэслэн оруулха hэдэлгэ гаргана.

Тель-Авивта хараалагдаhан түсэбүүдые сэрэгэй засагаархидай хэр дүүргэлтэ болгожо байhыень бэезрээ адаглан харахын тула оборонын министр Даян энэ район худар зорюута ошоhон байна.

Империалис хүсэнүүдэй зүгhөө, түрүүшын ээлжээндэ Холбоото Штадуудай зүгhөө эдэбхитэй дэмжэлгэдэ түшэглэдэг байhанай үндэhөөр, Израилиин булимтархы политикын тэндэ баримталагдажа байhаниинь элитэ. Израилиинхид США-гай засаг баригша бүлэгүүдэй туhаламжаар лэ Дүтын Зүүн зүгтэхи зүришэлдөөе табан жэлэй турша соо унжагайруулжа байнхай.

Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдые hэлбэн шэнэдхэхэ удаан болзорой программа Вашингтоной сэхэ хабаадалгатайгаар Тель-Авивта хараалагдаhан байгаа. Тэрэ программын ёhоор, Израильда мүнөө американ «фантом» гэжэ истребительнүүд - бомбардировщигууд, «скайхок» гэдэг истребительнүүд, холо буудадаг «М-107» түхэлэй ехэ буунууд үгтэнэ. Америкын түхеэрэлгэ ба лицензинүүдые хэрэглэhэнэй үндэhөөр Израилиин сэрэгэй промышленностиие байгуулха, үргэдхэхэ программа бэелүүлэгдэнэ.

Үнгэрhэн табан жэлэй хэрэгүүдhээ харахада, ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэриин бүхы эрилтэнүүдые дүүргэбэл, Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал туйлагдажа болохо байна. Тэрэ шиидхэбэри Израилиин сэрэгүүдые эзэмдэгдэhэн бүхы араб газар нютагуудhаа дары гаргаха, Палестинын араб арадай хуулита эрхэ хангахаар харааланхай юм.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

ПРАВДА-БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаhанда. ... приятие hэлбэн зохёол... рүү бэшэг. «Хүйтэн нютаг... халуун хаhа» — Б. Дугарова... респонденци. «Са... ошо... на» — А. Рыжковой коррес... ци. Таряалан дээрэhээ ер... дээнүүд. ТАСС-ай фото...

Хоёрдохи хуудаhанда. И... зовэй «Анна Корытовагай... лэлтэ» гэhэн корреспонд... «Түхэрэгэй, процентын тоо... — М. Сультимовай статья... доторхой.

Гурбадахи хуудаhанда. ... рург, физиолог, инженерэй... боон» — АПН-эй корреспо... «Дүрэ зураг хөөрэнэ» — П. С... вой статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Х... хоорондын шэнжэлэл. Хиль... нахи hонин. Нютаг нютагай...

СЭНХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ...
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

18.00 — Пионерэй эмхин... жэлэй ойдо. Концерт. 18... «Уласхоорондын шэнжэлэл... ряад хэлэн дээрэ). 18.45 — ... аяншалгын альманах». 19.0... лепанорама. 19.25 — «Ф... залуушуулда зориулагдаhан ... грамма. 20.15 — «Автомобил... то город ба хүн зон» тэл... очерк. 20.25 — «Танай ном... та». 20.40 — Концерт. 21.00 — ... хэр хүдэлмэришэн». 21.45 — ... кусник» гэhэн уран ... фильм. 23.15 — «Үдэшын ...

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Н-02411. Заказ № 1259.